

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3012/2017. (II. 8.) AB határozat	a Kúria Kfv.III.37.085/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	86
3013/2017. (II. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	98
3014/2017. (II. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	102
3015/2017. (II. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	105
3016/2017. (II. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	109
3017/2017. (II. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	111
3018/2017. (II. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	113

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3012/2017. (II. 8.) AB HATÁROZATA

a Kúria Kfv.III.37.085/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.085/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 29. § (2) bekezdése, és 47. § 8. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az ügyvéd által képviselt indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon 2015. július 10-én benyújtott, és az Alkotmánybíróságra 2015. augusztus 4-én érkezett, majd 2015. szeptember 22-én kiegészített indítványukban az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján kérték a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 29. § (2) bekezdése, 47. § 8. pontja, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.085/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként a XIII. cikket, B) cikk (1) bekezdését és 28. cikket jelölték meg.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz mellékleteként csatolt dokumentumokból az alapüggyel kapcsolatban megállapítható, hogy az indítványozók 2006-ban megvásároltak egy, az ingatlan-nyilvántartásban „kivett, saját használatú út” megnevezéssel szereplő, 2044 m² területű ingatlant, amely eredetileg (az 1950-es, 1960-as években) az ottani állami erdőgazdasághoz tartozott, és a dolgozók kizárólagos használatára, közforgalom elől elzárt útként létesült. Ez az út a Magyar Állam tulajdonában és az erdőgazdaság kezelésében volt 1998-ig, amikor – átalakulás jogcímén – az erdőgazdaságtól egy erdészeti zártkörűen működő részvénytársaság (a továbbiakban: Erdészeti Zrt.) tulajdonába került. 2006-ban az indítványozók az utat ettől az Erdészeti Zrt.-től vásárolták meg. Az út erdészeti magánútként évtizedeken át sorompókkal volt elzárva a közforgalom elől, és egyetlen funkciója (jelenleg is) az, hogy az erdő területén lévő erdészházat – majd később üdülőt – ezen keresztül lehet megközelíteni. Az indítványozók ezt az ingatlant is megvásárolták az úttal együtt. Az útra a behajtási tilalmat a közút felől korábban közúti jelzőtábla is jelezte. A közforgalom előtt történő megnyitást sem a tulajdonosok, sem jogelődjeik nem kérték, így erről rendelkező hatósági engedély, vagy ingatlan-nyilvántartási bejegyzés sincs. A helyi építési szabályzat és szabályozási terv releváns része szerint az út nincs összekapcsolva a közúthálózattal. A megvásárolt korábbi üdülőépületet az indítványozók átépítették, és jelenleg ott laknak. A jogvita

tárgyát képező, oda vezető utat közlekedésre alkalmas állapotba hozták, majd „süllyedő akadályt létesítettek”, hogy az út kizárólagos használatát továbbra is biztosítsák, és más gépjárművek behajtását, ezáltal lakóingatlanuk megközelíthetőségének esetleges akadályozását megelőzzék.

- [4] 2.1. Ezt követően a helyi polgármesteri hivatal Építésügyi Osztálya bejelentéssel fordult a kormányhivatal Közlekedési Felügyelőségéhez – mint elsőfokú közlekedési hatósághoz – az út engedély nélkül történt közforgalom előli elzárása miatt. Az elsőfokú hatóság 2013. január 11-én kelt végzésével az ügyben az eljárást megszüntette, mert – fényképes bizonyítékok alapján – alátámasztottnak látta, hogy az út korábban is sorompóval volt lezárva. A döntés ellen a helyi polgármesteri hivatal Építésügyi Osztálya fellebbezést nyújtott be, melynek következtében az ügy a Nemzeti Közlekedési Hatósághoz mint másodfokú hatósághoz került. Az elsőfokú hatóság később azonban a fellebbezés visszavonását kezdeményezte, mert a birtokába jutott újabb információk alapján a tényállás további tisztázását látta szükségesnek. A másodfokú hatóság ezért 2013. február 25-én a másodfokú eljárást megszüntette; az elsőfokú hatóság pedig a korábbi végzését 2013. március 12-én visszavonta. E végzéssel szemben az indítványozók fellebbezéssel éltek, amely alapján a másodfokú hatóság az elsőfokú hatóság visszavonó határozatát megsemmisítette, saját megszüntető határozatát visszavonta, és az elsőfokú hatóságot új eljárásra utasította.
- [5] Az új eljárásban az elsőfokú hatóság a 2013. szeptember 17-én kelt, SZ-T-004/00928-8/2013. számú határozatával kötelezte az indítványozókat, hogy a jogerőre emelkedést követő 30 napon belül az út közforgalom elől történő elzárását szüntesse meg. Az indokolás kiemelte az Erdészeti Zrt. – megkeresés alapján megküldött – állásfoglalását, amely szerint az út az értékesítéskor művelési ágát tekintve „kivett, saját használatú út” volt, a közforgalomtól fizikai akadállyal nem volt elzárva, és korábbi tulajdonosként sem annak megnyitását, sem elzárását a hatóságoknál nem kezdeményezték. Az elsőfokú hatóság hivatkozott a Kkt. 29. § (9) bekezdésére, majd megállapította, hogy a „közút” (sic!) elzárásához a közlekedési hatóság nem adott engedélyt, ezért a „magánút” közforgalom elől történő elzárásának megszüntetését az említett határidővel előírta.
- [6] 2.2. A határozattal szemben az indítványozók fellebbezést terjesztettek elő. A másodfokú hatóság a 2014. január 22-én kelt, EH/MD/NS/A/13/2/2014. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A másodfokú határozat indokolása kitért rá, hogy a hatóság megkereste az erdészeti hatóságot, amely hatóság tájékoztatása szerint a jogvita tárgyát képező út – a megkeresés időpontjában – a nyilvántartásukban nem szerepelt, ezért nem minősült az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet (a továbbiakban: Evt. vhr.) 1. § c) pontja szerinti erdészeti magánútnak (amelynek a közforgalom számára történő megnyitását az erdészeti hatóság engedélyezheti). Az indokolás ezt követően hivatkozott a Kkt. magánutat és közforgalom elől elzárt magánutat definiáló 32. § (1) bekezdésére és 47. § 8. pontjára; majd levonta azt a következtetést, hogy az érintett út ezek alapján nem közforgalom elől elzárt magánút, mert megvásárlásakor nem volt sorompóval vagy más fizikai eszközzel elzárva, nem volt kitéve az elzárásra utaló közlekedési jelzőtábla, az elzárás ténye az ingatlan-nyilvántartásban nem szerepel, és nem történt ezt engedélyező hatósági eljárás sem. Ahhoz, hogy a közforgalom elől el nem zárt magánutat a közforgalom elől elzárják, a Kkt. 29. § (9) bekezdése alapján a közlekedési hatóság engedélye szükséges. Mivel ilyenl az indítványozók nem rendelkeztek, az elzárással jogszerűtlen állapotot tartanak fenn. A hatóság azt bizonyítottan látta, hogy az út 1998-ig – átalakulás jogcímén az Erdészeti Zrt. magántulajdonába kerüléséig – elzárt magánút volt, azt azonban az indokolás szerint nem sikerült bizonyítani, hogy a magántulajdonba kerülést követően is elzárva lett volna a közforgalom elől, így azt sem, hogy az indítványozók így vásárolták volna meg.
- [7] 2.3. A másodfokú közigazgatási határozattal szemben az indítványozók bírósági felülvizsgálat iránti keresetet nyújtottak be. A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2014. szeptember 17-én kelt, 17.K.27.115/2014/11. számú ítéletével a másodfokú határozatot – az elsőfokú határozatra is kiterjedően – hatályon kívül helyezte. Az indokolás szerint kiemelkedő jelentőséggel bír, hogy eredetileg az út milyen útként létesült. Helytelennek minősítette a másodfokú hatóság erdészeti hatósághoz intézett megkeresését, mert annak nem arra kellett volna irányulnia, hogy az út jelenleg szerepel-e a nyilvántartásukban (nem szerepelhetett, mert az indítványozók magántulajdonában van), hanem arra, hogy korábban nyilvántartották-e erdészeti magánútként. A bíróság meghallgatott egy tanút is, aki korábban mind az állami erdőgazdaságnál, mind az Erdészeti Zrt.-nél dolgozott; és elmondta, hogy az út korábban is fizikai akadállyal volt lezárva, és erdészeti magánút-

jellegére közlekedési jelzőtábla is felhívta a figyelmet. A bíróság megállapította, hogy az út erdészeti magánútként létesült, amelynek megnyitását a korábbi tulajdonosok nem kérelmezték az erdészeti hatóságtól. Kimondta azt is, hogy az út jogi jellege nem változik meg attól, ha az építkezés idejére a sorompót ideiglenesen lebontják. Mivel az út megnyitását sem az erdészeti hatóságnál, sem a közlekedési hatóságnál nem kérelmezte senki, és mivel az út közforgalom elől elzárt erdészeti magánútként létesült, a megnyitására irányuló engedély hiányában elzárt út is maradt. Ezért nem volt jogszerűtlen az indítványozók részéről, hogy az utat „süllyedő utakadállyal” tényszerűen is elzárták a közforgalom elől.

- [8] 2.4. A jogerős ítélettel szemben a másodfokú hatóság felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria a 2015. március 18-án kelt, Kfv.37.085/2015/5. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az indítványozók keresetét elutasította. A Kúria hangsúlyozta, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339/A. §-a szerint: „[a] bíróság a közigazgatási határozatot – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a meghozatalakor alkalmazandó jogszabályok és fennálló tények alapján vizsgálja felül.” Nem releváns, hogy az út milyen útként létesült, hiszen a hatósági ügy 2012 októberében indult. Lényeges ezzel szemben, hogy az út „az erdészet tulajdonából magántulajdonba került, mivel ezzel az út funkciója is megváltozott.” Helyes volt ezért a másodfokú hatóság erdészeti hatósághoz intézett megkeresése, és lényeges, hogy az erdészeti hatóság nyilvántartásában a megkeresés időpontjában az út nem szerepelt. A kérdéses út sem az eljárás megindításakor, sem a másodfokú határozat meghozatalakor nem volt erdészeti magánút, ebből következően a Kkt. hatálya alá tartozik, ezen belül nem közút, hanem magánút. A Kkt. pedig a magánút két típusát ismeri: a közforgalom elől elzárt, és a közforgalom elől el nem zárt magánutat. A közforgalom elől elzárt magánút fogalmát a Kkt. 47. § 8. pontja meghatározza. A Kúria kiolvasható következtetése szerint, mivel ennek a definíciónak a vizsgált út nem felel meg, továbbá mivel az ingatlan-nyilvántartásban „kivett, saját használatú útként” szerepel – ami „nem felel meg a közforgalom elől elzárt magánút minősítésnek” –, ezért közforgalom elől el nem zárt magánútnak minősül. A Kúria ezért a jogsértő bírósági ítéletet hatályon kívül helyezte, és az indítványozók keresetét elutasította.
- [9] 2.5. A Kúria döntését követően a megyei kormányhivatal 2015. július 8-án kelt, SZ-T-004/00786-1/2015. számú levelével felszólítást intézett az indítványozók jogi képviselőjéhez. Ebben utalt rá, hogy az elsőfokú hatóság döntésében foglaltak hatályban vannak, tehát az indítványozóknak a jogvita tárgyát képező utat a közforgalom előtt meg kell nyitniuk. Mivel az út szilárd burkolatot kapott, ezért az utak építésének, forgalomba helyezésének és megszüntetésének engedélyezéséről szóló 93/2012. (V. 10.) Korm. rendelet 24. § (1) bekezdése alapján arra fennmaradási engedélyt kell kérni a hatóságtól. A kormányhivatal ezért kérte, hogy az út közforgalom számára történő megnyitását követő 15 napon belül az indítványozók a megépített útra a fennmaradási engedélyt kérjék meg. Egyúttal tájékoztatást adott arról is, hogy amennyiben az út a hatóság vizsgálata alapján csak átalakítással felel meg a műszaki, forgalombiztonsági és egyéb, szakhatóságok által előírt feltételeknek, akkor a hatóság határidő tűzésével kötelezi az építetőt ezen átalakítások végrehajtására. „A fennmaradási engedély egyben az építményre vonatkozó forgalomba helyezési engedély is, amennyiben ennek feltételei fennállnak.”
- [10] 2.6. 2016. április 28-án a megyei kormányhivatal arról is tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy figyelemmel arra, hogy az elsőfokú hatóság döntésében foglaltak hatályban maradtak, de a jogvita tárgyát képező utat az indítványozók később sem nyitották meg a közforgalom előtt, és e célból nem is kívánnak hatósági engedélyt szerezni, az indítványozókat eljárási bírsággal sújtották. Az eljárási bírságot az indítványozók nem fizették be, az azt kiszabó végzéssel szemben fellebbeztek, de a másodfokú hatóság a végzést helybenhagyta. Később az indítványozókra ismételt eljárási bírságot szabtak ki, az indítványozók e végzéssel szemben is fellebbeztek, a másodfokú hatóság pedig a végzést megsemmisítette, és a megyei kormányhivatalt új eljárás lefolytatására kötelezte, az Alkotmánybíróság akkor már folyamatban volt eljárására tekintettel.
- [11] 3. Az indítványozók az Abtv. 27. §-a alapján, valamint a 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.085/2015/5. számú ítélete, valamint a Kkt. 29. § (2) bekezdése és 47. § 8. pontja ellen. Az alkotmányjogi panaszban bemutatták a történeti tényállást és a per-történetet. Hivatkoztak arra, hogy érintettségük fennáll, mivel a saját ügyükben hozott, alapjogukat sértő bírói döntést támadják. A Kúria döntése ellen további jogorvoslattal nem élhetnek. Az alkotmányjogi panaszt határidőn belül nyújtották be.

- [12] 3.1. Az indítványozók a támadott bírói döntést az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való joggal tartják ellentétesnek. Ennek kapcsán – utalva arra, hogy az Alkotmánybíróság milyen módon használhatja fel az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban megjelenő érveket – hivatkoztak a 498/D/2000. AB határozatban kifejtett érvelésre, amely szerint: „[a]z Alkotmány 13. §-a a tulajdonhoz való jog jogszerű gyakorlását korlátozó állami közhatalmi beavatkozással szemben védi a tulajdonost, nem biztosít védelmet a jogszerűtlen tulajdonosi magatartás jogkövetkezményeként alkalmazott közigazgatási jogi szankciókkal szemben.” (ABH 2003, 1202, 1207.) Előadták, hogy bár az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányos tulajdonvédelem köre nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével, de a birtoklás és a használat joga a tulajdon tartalmát adó részjogosítványok, amelyek kifejezik a dolog feletti hatalmat, a dolog élvezetét (2299/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 570, 571.).
- [13] A Kúria döntése, melynek következtében az indítványozóknak a tulajdonukban álló magánutat meg kell nyitniuk a közforgalom előtt, a használat részjogosítványát, és ezen keresztül a dolog (az út) feletti hatalmukat korlátozza. Az út közforgalom számára történő megnyitásával ugyanis a tulajdonosoknak el kell viselniük az ott közlekedők által okozott többletterheléseket, fennakadásokat, és bizonyos tevékenységektől (pl. az úton várakozástól vagy megállástól, szabadidős tevékenységektől) is tartózkodniuk kell. Ez cselekvési autonómiájukat jelentősen befolyásolja. Ezen kívül, mivel ők az út Kkt. 33. § (1) bekezdés c) pontja szerinti kezelői, a közforgalom előtti megnyitás indokolatlan anyagi terhet is ró az indítványozókra (karbantartás, károk kijavítása). A 17/1992. (III. 30.) AB határozat szerint az alkotmányos tulajdonvédelem kiterjed nemcsak a tulajdonjogra, hanem az azzal összefüggő minden vagyoni jogra is: „[a] használat joga korlátolt és idegen dologbeli jog, amely a tulajdonostól nyert abszolút (dologi) hatályú és önálló léttel bíró jogosultság anélkül, hogy ez az önállóság érintené a tulajdonjoghoz való kapcsolódását. A használat joga tehát a tulajdonjog önállósult részjogosítványa, amely tartalmát tekintve a tulajdonjog olyan »szelvényjoga«, amelynek vagyoni értéke van.” (ABH 1992, 104, 108.) Az indítványozók indokolatlannak tartják, hogy ingyen ilyen vagyoni jogot engedjenek lényegében bárkinek, miközben az úton a saját használati joguk csorbul.
- [14] Hivatkozva az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére is, az indítványozók kifejtették, hogy a perbeli magánút közforgalom számára történő megnyitását a közérdek sem indokolja. Nem hivatkoznak közérdekre sem az ügyben született határozatok, sem a Kúria ítélete; másrészt az út nem része a közúthálózatnak, csak az indítványozók lakóingatlanának megközelítésére szolgál, és az azt övező erdőterület megközelítése más útvonalon is megoldható, ezt tehát a közforgalom elől elzárt jelleg nem akadályozza. Mindezek miatt az indítványozók a rájuk telepített teherviselést aránytalannak is tartják. Hivatkoztak továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének a sérelmére is.
- [15] Az ügy lényeges körülményeként kiemelték, hogy sem az út közforgalom előli elzárására, sem közforgalom előtti megnyitására ők, valamint jogelődjeik nem nyújtottak be kérelmet a közlekedési hatósághoz, és ezzel kapcsolatos bejegyzés sem szerepel az ingatlan-nyilvántartásban. Az indítványozók álláspontja szerint lehetséges, hogy az ott szereplő „kivett, saját használatú út” bejegyzés nem feleltethető meg a „közforgalom elől elzárt magánút” fogalmának (a Kúria erre az álláspontra jutott), de ugyanígy nem feleltethető meg a „közforgalom elől el nem zárt magánút” kategóriájának sem; és a józan ésszel is ellentétes az az értelmezés, amely szerint a „saját használatra” épült út a közforgalom számára készült volna.
- [16] Kritizálják az indítványozók a Kúria azon érvelését, amely szerint az út jogi státuszát megváltoztatta, hogy magántulajdonba került, mert ez a tulajdoni formák egyenlőségének – mára evidenciává vált – alkotmányos alapelveivel ellentétes felfogás. Ráadásul a perbeli út 1998-ban került magántulajdonba, amikor az állami erdőgazdaságtól az Erdészeti Zrt. tulajdonába átkerült. Ehhez képest a jogi státusz az indítványozók 2006. évben történt adásvételével nem változott (az ingatlan-nyilvántartás szerint sem), ahogyan az út funkciója sem.
- [17] Az indítványozók a megvásárlással nem szerezhettek szűkebb terjedelmű tulajdont, mint amilyen az Erdészeti Zrt.-nek volt. Lényeges ezért, hogy az adásvétel időpontjában mi volt a perbeli út jogi státusza; és emiatt kifogásolták az indítványozók a Kúria eljárását, amelyben csak a hatósági ügy kezdetekori tényleges állapotot vette alapul (amikor egyébként az út a közforgalom elől el volt zárva, és a megnyitás tényére utaló bejegyzés az ingatlan-nyilvántartásban nem szerepelt). Kiemelték az indítványozók, hogy a közlekedési hatóság a magánút közforgalom előtti megnyitására továbbra sem adott engedélyt, így a Kúria döntése lényegében „elvonta” a hatóság ezen engedélyezési hatáskörét, amikor a megnyitást előírta.
- [18] Az alkotmányjogi panasz szerint elfogadhatatlan, hogy egy adott út jogi jellegét kizárólag az éppen fennálló fizikai állapota és körülményei határozzák meg, így ugyanis, fizikai akadályok és közlekedési jelzőtáblák önkényes kihelyezésével vagy eltávolításával, bárki a közlekedési hatóság közreműködése nélkül megváltoztathatná

a magánút vagy közút jogi státuszát. Ezért is rendelkezik úgy a Kkt. 29. § (9) bekezdése, hogy: „[a] közforgalom elől elzárt magánutat a közforgalom számára megnyitni [...] az utak forgalomszabályozásáról és forgalomba helyezéséről szóló miniszteri rendeletben meghatározott módon, a magánút tulajdonosának (kezelőjének) a kérelmére, a közlekedési hatóság engedélyével szabad. A magánút közforgalom számára való megnyitásának, illetve elzárásának tényét az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni. A bejegyzést a tulajdonosnak (kezelőnek) kell kezdeményeznie.” Ebből pedig az indítványozók szerint az következik, hogy erre irányuló kérelem és hatósági engedély hiányában a perbeli magánút sosem volt megnyitva a közforgalom előtt. E státusz megváltoztatása az út tulajdonosainak autonómiájába tartozó kérdés, a Kúria ítélete azonban erre nem volt tekintettel.

- [19] 3.2. Az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása miatti indítványi részben az indítványozók arra utalnak, hogy a Kkt. hatálybalépése óta mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenes állapot áll fenn, mert a jogalkotó nem alkotott rendelkezést arról, hogy az időközben megszűnt „saját használatú út” kategória a Kkt. fogalomhasználata alapján minek minősül. Ilyen rendelkezések hiányában – az indítványozók szerint – a Kkt., kiemelten annak 29. § (2) bekezdése és 47. § 8. pontja, nem felel meg a jogállamiságból fakadó normavilágosság, előreláthatóság, jogbiztonság kritériumainak, és sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [20] 4. Az indítványozók az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására 2015. szeptember 22-én, határidőben, alkotmányjogi panaszukat kiegészítették. Az alkotmányjogi panasz kiegészítése az Alaptörvény XIII. cikke, B) cikke és 28. cikke kapcsán előadott érvelés megismétlésére szorítkozik.
- [21] 5. Az Alkotmánybíróság beszerezte a nemzeti fejlesztési miniszter és a földművelésügyi miniszter véleményét.

II.

- [22] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.
(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

- [23] 2. A Kkt. indítványban támadott rendelkezései:

„29. § (2) Az építető – a koncessziós szerződés keretében megvalósuló utak kivételével és a (11) bekezdésben foglaltak figyelembevételével – felelős az építési munkák előkészítéséért. Ennek keretében teljes körűen elkészíteti a szükséges műszaki terveket (így különösen az engedélyezési tervet vagy a kiviteli tervet), tanulmányokat, ügyfélként részt vesz a hatósági és egyéb igazgatási eljárásokban, saját nevére megszerzi az építési engedélyeket, elvégzi vagy elvégezteti a munkaterület előkészítését (beleértve különösen a területszerzést, megelőző régészeti feltárást, közmű kiváltást) és fejlesztést, továbbá lefolytatja a közbeszerzési eljárásokat. Az építető építési szerződéseket köt a megvalósításra, gondoskodik az építési műszaki ellenőri tevékenység ellátásáról, lebonyolítja a műszaki átadás-átvételt. Az építetőre a gyorsforgalmi utak közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló jogszabály rendelkezései is irányadóak.”

„47. § 8. közforgalom elől elzárt magánút: a sorompóval, kapuval vagy más fizikai eszközzel lezárt, vagy »Mindkét irányból behajtani tilos« jelzőtáblával és a »magánút« feliratot tartalmazó kiegészítő táblával jelzett út, amely az ingatlan-nyilvántartásban magánútként van bejegyezve”.

III.

- [24] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezeken kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [25] 2. Jelen esetben az indítvány a formai követelményeknek az alábbi fenntartásokkal felet meg.
- [26] A Kúria támadott ítéletét az indítványozók jogi képviselője 2015. május 11-én vette kézhez, s a panaszt 2015. július 8-án, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül postára adta.
- [27] Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket [az Abtv. 26. § (1) bekezdését és 27. §-át].
- [28] Megjelölték az Alaptörvény sérüli vélt rendelkezéseit [B] cikk (1) bekezdés, XIII. cikk, 28. cikk]. Az Alaptörvény indítványozók által hivatkozott 28. cikke kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy arra alkotmányjogi panasz közvetlenül nem alapítható, mert az az eljáró bíróságok felé fogalmaz meg a jogalkalmazás során alkalmazandó értelmezési szabályt, és nem tartalmaz az indítványozóra vonatkozatható Alaptörvényben biztosított jogot {Hasonlóan: 3363/2012. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [8]; 3241/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [10]; 3084/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [25]}. Az Alaptörvény B) cikkével összefüggésben pedig az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata ugyancsak az, hogy a jogbiztonság sérelmére – a visszaható hatályú jogalkotás és a kellő felkészülési idő hiánya eseteit kivéve – alkotmányjogi panaszt nem lehet alapítani {3101/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [26]; 3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [29] Az indítvány tartalmazza a támadott bírói döntést (Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.085/2015/5. számú ítélete), és a támadott jogszabályi rendelkezéseket (A Kkt. 29. § (2) bekezdése és 47. § 8. pontja). A megjelölt jogszabályi rendelkezések közül azonban a Kkt. 29. § (2) bekezdését a Kúria ítélete nem alkalmazta, ezért érdemi vizsgálat e rendelkezésre nézve nem folytatható.
- [30] Az alkotmányjogi panasz tartalmazza a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést. Nem tartalmaz azonban megfelelő indokolást a támadott jogszabályi rendelkezések vonatkozásában. Az indítványozók ugyan hivatkoznak a jogbiztonság alkotmányos követelményének a megsértésére, de valójában nem a támadott szabályok tartalmát kifogásolják, hanem azt, ami nincs bennük: átmeneti szabályokat arról, hogy az időközben megszűnt „saját használatú út” kategória a Kkt. fogalomhasználata alapján minek minősül. Az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdései pedig a mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennálltának megállapítását jogkövetkezményként szabályozzák, amelyet az Alkotmánybíróság hivatalból vizsgálhat, de külön erre nézve indítvány nem terjeszthető elő. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz emiatt érdemben nem vizsgálható.
- [31] Az alkotmányjogi panasz a támadott ítélet megsemmisítésére tartalmaz kifejezett kérelmet.
- [32] 3. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának tartalmi feltételei kapcsán az Alkotmánybíróság az alábbi megállapításokat teszi.
- [33] Az indítványozók érintettek, mivel a támadott kúriai döntéssel lezárt alapügyben peres félként szerepeltek. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.085/2015/5. számú ítélete – amelyet az indítványozók támadtak – a bírósági eljárást befejező döntésnek minősül. Alaptörvényben biztosított jogaik sérelmére hivatkoztak az indítványozók, az Alaptörvény XIII. cikkét megjelölve. Az indítványozók a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítették. Az alkotmányjogi panaszban felvetett alkotmányossági probléma – vagyis a tulajdonhoz való jog sérelme a Kúria támadott döntése miatt – az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinthető.
- [34] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság tanácsa 2016. február 22-én az alkotmányjogi panasz befogadásáról döntött.

[35] 4. A fent ismertetett indokokból az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt, valamint az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasznak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére és 28. cikkére hivatkozó elemeit az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

IV.

[36] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.

[37] 1. A jogvita tárgyát képező út státuszának meghatározása kapcsán az Alkotmánybíróság megvizsgálta a kérdés-kör jogszabályi hátterét.

[38] 1.1. Az utakról szóló 1962. évi 21. törvényerejű rendelet 1963. január 1-jétől 1988. június 30-ig hatályos 1. § (3) bekezdése kimondta, hogy „[a]z úthálózat közutakból és sajáthasználatú utakból áll. A közutak lehetnek országos közutak vagy tanácsi közutak.” Az utakról szóló 1962. évi 21. törvényerejű rendelet végrehajtásáról szóló 34/1962. (IX. 16.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Utv. vhr.) 1963. január 1-jétől 1970. június 6-áig hatályos szabályai szerint: „4. § Az országos és tanácsi közúti hálózatba fel nem vett utak: sajáthasználatú utak. Ilyenek az állami, vagy szövetkezeti szervek területén levő, vagy az ahhoz vezető utak, valamint a közös dűlőutak és a hegyközségi utak. [...] 6. § (3) A tanácsi közutak és a sajáthasználatú utak felügyeletét és igazgatását – ha jogszabály másképp nem rendelkezik – a megyei (megyei jogú városi, fővárosi) tanács végrehajtó bizottságának közlekedési szakigazgatási szerve látja el. (4) Az erdészeti sajáthasználatú utak felett a főfelügyeletet az Országos Erdészeti Főigazgatóság gyakorolja. Az erdőgazdaságok kezelésében és üzemeltetésében levő erdőkben a sajáthasználatú utak felügyeletét az Országos Erdészeti Főigazgatóság, az egyéb erdészeti sajáthasználatú utak felügyeletét a megyei tanács végrehajtó bizottságának mezőgazdasági szakigazgatási szerve látja el. [...] 9. § (1) Tanácsi közútnak, vagy sajáthasználatú útnak az országos közúti hálózatba felvétele, vagy közútnak az országos közúti hálózatból törlése kérdésében a közlekedés- és postaügyi miniszter, sajáthasználatú útnak a tanácsi közúti hálózatba felvétele, vagy közútnak a tanácsi közúti hálózatból törlése kérdésében a megyei (megyei jogú városi, fővárosi) tanács végrehajtó bizottságának közlekedési szakigazgatási szerve határoz. [...] 11. § Sajáthasználatú út megszüntetését a fenntartó kérelmére engedélyezni kell, ha azt a tanácsi közúti hálózatba nem veszik fel; ilyen esetben a fenntartót kötelezni kell arra, hogy a sajáthasználatú út kapcsolatát a közúttal a határozatban megállapított módon szüntesse meg.” Az Utv. vhr. 4. §-a 1970. június 7-étől 1988. június 30-ig úgy rendelkezett, hogy: „Sajáthasználatú utak – ha jogszabály másként nem rendelkezik – az állami, a szövetkezeti vagy más szerv és a magánszemély által használt ingatlanon levő, továbbá kizárólag az ilyen ingatlan megközelítésére szolgáló utak. A sajáthasználatú utak nem tartoznak az országos vagy a tanácsi közúti hálózatba.” Az Utv. vhr.-ben később módosult a közlekedési hatóság megnevezése is. A sajáthasználatú utak fenntartásáról főszabály szerint a használók voltak kötelesek gondoskodni, 1970. június 7-étől érdekeltségük arányában [Utv. vhr. 19. § (2)–(3) bekezdés]. A sajáthasználatú út megnevezés tehát – a rendszerváltozás előtti tulajdonfelfogást tükrözve – nem az adott út tulajdoni viszonyaira vonatkozott (hiszen az utak állami tulajdonban álltak), hanem arra, hogy annak fenntartásáról ki volt köteles gondoskodni. Önmagában a sajáthasználatú út kategória arra sem utalt, hogy az út a közforgalom elől el volt-e zárva, vagy sem. Az Utv. vhr. erre nézve úgy rendelkezett, hogy amennyiben a sajáthasználatú út közúthoz közvetlenül csatlakozik, azon közforgalom is zajlik, akkor az útügyi hatóság a fenntartókat meghatározott fenntartási munkák elvégzésére és a költségek viselésére kötelezheti. A korábban hatályos, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1972. évi 31. törvényerejű rendelet végrehajtásáról szóló 27/1972. (XII. 31.) MÉM rendelet 42. § (4) bekezdés a) pontja szerint: „[a] közlekedéssel és a hírközléssel kapcsolatban művelés alól kivett területek: a) az országos közutak, a tanácsi közutak (utcák, járdák, közterek, egyéb közterületek), a saját használatú utak, az utakhoz tartozó műtárgyak és az utak tartozékai által elfogadott területek, valamint a 3 méternél szélesebb tanyai bejáró utak”.

[39] Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló dokumentumok alapján a jogvita tárgyát képező út a helyi építési szabályzat és szabályozási terv releváns része szerint nincs összekapcsolva a közúthálózattal. Ezt az ügyben eljáró bíróság is elfogadták bizonyítékként.

[40] 1.2. Az erdészeti magánút definíciója az Evt. vhr. 1. § c) pontja szerint: „az erdő termelésből való kivonásával járó erdészeti létesítmény, amelyet az erdészeti szállítást és más erdőgazdálkodási tevékenységet szolgáló,

rendszeres gépjárműforgalom céljára – a talajfelszín megbontásával, idegen anyag elhelyezésével és tömörítésével – hoztak létre, és amely megfelelő fenntartás és használat mellett (beleértve az átmeneti forgalomkorlátozás esetét is) hosszú távon biztosítja a rendszeres gépjárműforgalom lehetőségét”. Az Evt. vhr. 5. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja alapján: „(1) Az erdőgazdálkodási tevékenység folytatása érdekében az erdőben erdészeti feltáró hálózat alakítható ki. (2) Az erdészeti feltáró hálózat részei: a) erdészeti magánút”. Az erdészeti magánút tehát az erdészeti feltáró hálózat részeként, erdőgazdálkodási tevékenység folytatása érdekében került kialakításra. Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) 15. § (1) bekezdés a) pontja alapján erdészeti létesítménynek minősül, amelynek adatait az Evt. 38. §-a szerinti Országos Erdőállomány Adattár tartalmazza. Az Evt. 15. § (5) bekezdése alapján erdészeti magánút a közforgalom számára az erdőgazdálkodó egyetértésével és az erdészeti hatóság engedélyével nyitható meg. Ha az erdészeti magánútnak az erdőgazdálkodással, illetve az erdőgazdálkodóval való közvetlen kapcsolata megszűnik, az erdészeti magánút besorolás oka fogyottá válik, és az erdészeti hatóság azt törli az Országos Erdőállomány Adattárból.

- [41] Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló dokumentumok alapján a jogvita tárgyát képező út közforgalom számára történő megnyitását a tulajdonosok nem kérelmezték az erdészeti hatóságtól; tehát az erdészeti magánútként a közforgalom előtt el volt zárva.
- [42] 1.3. A Kkt. 1988. július 1-jei hatálybalépésével a sajáthasználátú út kategória megszűnt, a Kkt. a magánút megnevezést alkalmazza. A Kkt. 32. § (1) bekezdésének kihirdetési szövege alapján: „[a]z országos jelentőségű és a helységeket egymással összekötő közutak: országos közutak, a helyi jelentőségű közutak: tanácsi közutak. A magánszemélyek és a közületi szervek területén levő utak: magánutak.” A Kkt. 32. § (1) bekezdésének hatályos szövege szerint: „[a]z úthálózat közutakból és a közforgalom előtt el nem zárt magánutakból áll. Az országos közutak az állam tulajdonában, a helyi közutak a települési vagy területi önkormányzatok tulajdonában vannak. Magánútnak minősülnek a természetes személyek és a jogi személyek tulajdonában álló területen lévő utak. Magánútnak minősül továbbá az állam vagy az önkormányzat tulajdonában álló területen lévő, közforgalom előtt elzárt út, továbbá az állam tulajdonában, valamint a vízügyi igazgatási szerv kezelésében lévő elsőrendű árvízvédelmi fővonalakon a kerékpáros forgalom számára megnyitott út.” Ehhez képest határozza meg a Kkt. fent idézett 47. § 8. pontja a magánút egy fajtájaként a közforgalom előtt elzárt magánút definícióját.
- [43] A jogvita tárgyát képező út tehát erdészeti magánútként a közforgalom előtt el volt zárva, a Kkt. hatálya alá kerülését követően pedig – tekintettel arra, hogy az illetékes hatóságtól engedély kérése a magánút közforgalom részére történő megnyitására, vagy a közforgalom előli elzárására a mindenkori tulajdonos joga, és ilyen eljárást a tulajdonosok nem vitatottan nem indítottak – arról kellett döntenie, hogy a közforgalom előtt elzárt magánút fogalmi elemeinek megfelel-e. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy az út mindenkori tulajdonosának kötelessége az út jogi helyzetének a hatályos jogszabályoknak megfelelő rendezése, így az esetleges változásoknak az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyztetése is. Erről a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény módosításáról szóló 1998. évi LXXIII. törvény – Kkt. 29. §-át megállapító – 7. §-a rendelkezett 1999. január 1-jei hatállyal. A szabály jelenleg a Kkt. 29. § (9) bekezdés második mondatában szerepel: „[a] magánút közforgalom számára való megnyitásának, illetve elzárásának tényét az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni.”
- [44] 2. Az indítványozók amiatt tartják a tulajdonhoz való jogukkal ellentétesnek a Kúria támadott ítéletét, mert az a tulajdonosi autonómiájukat figyelmen kívül hagyva, használati jogukat – ellentételezés nélkül – jelentősen korlátozva írta elő számukra, hogy a tulajdonukat képező magánutat nyissák meg a közforgalom előtt. Az indítványozók számára a döntés azzal a következménnyel jár, hogy a magántulajdonukban lévő, és a lakóingatlanukhoz vezető útról az akadályt el kell távolítaniuk, oda bárki számára gépjárművel a behajtást lehetővé kell tenniük, továbbá a Kkt. 33. § (1) bekezdés c) pontja alapján – mivel ők minősülnek az út kezelőinek – azt folyamatosan karban is kell tartaniuk.
- [45] 2.1. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. „tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalom-

- mal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]; 3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [13]}. Ezt a tiszteletben tartási kötelezettséget a törvényhozás mellett a jogalkalmazásra is irányadónak tekintette az Alkotmánybíróság a 3195/2016. (X. 11.) AB határozatban (Indokolás [19]).
- [46] Az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát összefoglalva, több döntésében is megismételte az alábbiakat: „Az Alkotmánybíróság a 26/2013. (X. 4.) AB határozatában (Indokolás [161]) – hivatkozással a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatra – az alábbiak szerint foglalta össze a tulajdonhoz való alapjogra vonatkozó gyakorlatát: »az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonba más és más {ABH 1993, 373, 380., legutóbb idézi: 3219/2012. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [6]}«. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikke tekintetében továbbra is fenntartotta azt a korábbi gyakorlatát, amelynek értelmében a tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi {3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]}.” {3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [64]–[65]. Hasonlóan: 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [18]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]; 3091/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [17]; 3214/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [47] A jelen ügyben is felmerülő, a már megszerzett tulajdont megillető alaptörvényi védelem tartalmát kibontva a 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat kimondta: „»Az állam egyfelől – az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve – köteles tartózkodni a magán- vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól, másfelől köteles megteremteni azt a jogi környezetet, azt az intézményi garanciát, amely a tulajdonhoz való jogot diszkrimináció nélkül működőképesé teszi.« (ABH 2002, 998, 1002.) A kifejtettek szerint a tulajdonhoz való jog alapjogként az állammal szemben garantál olyan közjogi igényt, amely alapján az állam – alapvetően, főszebályként, az Alaptörvényből következő kivételektől eltekintve – köteles tartózkodni az alapjog alanyának tulajdonosi pozíciójába történő behatolástól.” {Hasonlóan: 3177/2014. (VI. 18.) AB végzés, Indokolás [23]; 5/2016. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [48] 2.2. Az Alkotmánybíróság korábban már több esetben vizsgálta azt a kérdést, hogy az alapjogi védelem kiterjed-e a tulajdonjog részjogosítványaira (így pl. a jelen ügyben hivatkozott használat jogára). Erről – hivatkozva az eddigi következetes gyakorlatra is – a következőképpen foglalt állást a 18/2015. (VI. 15.) AB határozat: „[a]z Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tulajdoni alapjogvédelem kiterjed a tulajdoni részjogosítványokra és azok gyakorolhatóságára is, és csak az Alaptörvény erre vonatkozó szabálya szerint korlátozhatóak. Így az Alkotmánybíróság a 1256/H/1996. számú határozatában kifejtette, hogy »[a] használati, a birtoklási és a rendelkezési jog a tulajdonjog tartalmát adó, a tulajdonhoz tartozó részjogosítványok, amelyek a dolog feletti hatalmat és a dolog élvezetét jelentik. Az Alkotmánybíróság már több döntésében, elvi jelleggel a 7/1991. (II. 28.) AB határozatban rámutatott arra, hogy a tulajdonjoghoz kapcsolódó részjogosítványok korlátozása 'csak akkor jár magának a tulajdonjognak, mint alkotmányos jognak a korlátozásával, így csak akkor alkotmányellenes, ha az elkerülhetetlen, tehát kényszerítő ok nélkül történik, továbbá, ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan'. (ABH 1991, 26.) Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben arra is felhívta a figyelmet, hogy a tulajdonjog (és részjogosítványai) korlátozásának alkotmányosan elfogadható indoka lehet a korlátozás közérdekűsége. A közérdek és a tulajdonkorlátozás arányossága vizsgálatánál pedig az Alkotmánybíróság határozza meg azokat az ismérveket, amelyek a beavatkozás arányosságát eldöntik. [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1992, 382.]« (ABH 1996, 796.)” (Indokolás [20]–[21]).
- [49] Az Alaptörvény 28. cikkében szereplő értelmezési szabály kapcsán pedig a következőkre mutatott rá az Alkotmánybíróság: „[a]z Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {lásd pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33] és 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok

adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.

- [50] 2.3. Az Alkotmánybíróságnak annak eldöntéséhez, hogy az indítványozókat a jogvita tárgyát képező út tekintetében az alkotmányos tulajdonvédelem megilleti-e, azt kell megvizsgálnia a fentiek alapján, hogy ők az útnak tulajdonosai-e; és ha igen, olyan módon szerezték-e a tulajdonjogot, hogy az már korlátozott volt (a magánút a közforgalom számára nyitva állt), vagy később jogszerűen korlátozás tárgyává vált-e, továbbá, hogy a támasztott bírósági döntés hogyan érinti az indítványozók használati jogát, mint a tulajdonhoz való joguk részjogosítványát.
- [51] 2.3.1. A hatósági és a bírósági eljárás során megállapított tényállás és elfogadott bizonyítékok alapján a fenti kérdések közül igenlő válasz adható arra, hogy az indítványozók tulajdonosai voltak-e a jogvita tárgyát képező útnak. Az út jogi státuszával kapcsolatos, hivatkozott jogszabályi rendelkezések, a helyi építési szabályzat és szabályozási terv, valamint az út státuszának megváltoztatására irányuló hatósági eljárás és engedély hiánya alapján az is nyilvánvaló, hogy a jogvita tárgyát képező magánút mindvégig el volt zárva a közforgalom elől; és az sem volt vitatott, hogy a közforgalom előtti megnyitást, ilyen jellegű korlátozás létesítését nem kérelmezték sem a tulajdonosok, sem jogelődjeik.
- [52] 2.3.2. Ezt követően a Kúria ítélete, a Pp. 339/A. §-a alapján, kimondta, hogy a bíróságnak csak a közigazgatási határozat meghozatalakor alkalmazandó jogszabályok és fennálló tények alapján kell eljárnia. A közigazgatási és munkaügyi bíróság ezért „helytelenül tulajdonított jogi jelentőséget annak, hogy az út eredetileg milyen jellegű útként létesült. A Hivatal 2012. októberében kérte az útügyi hatósági eljárás megindítását, az elsőfokú határozat 2013. szeptember 17-én, míg a másodfokú, 2014. január 22-én kelt. Erre tekintettel az út létesítésekor fennálló ténybeli és jogi helyzet nem releváns.” Ennek rögzítése után a Kúria már csak azt vizsgálta, hogy a perbeli út a Hivatal kérelmének benyújtásakor, valamint a hatósági határozatok meghozatalakor nem minősült erdészeti magánútnak, hanem a Kkt. hatálya alá tartozott, ezen belül pedig nem közút, hanem magánút volt. A Kúria idézte a Kkt. 47. § 8. pontját, valamint 29. § (9) bekezdését, amelyeket együttesen értelmezve megállapította, hogy a „közforgalom elől el nem zárt magánútként történő kezeléshez szükséges többek között az, hogy az ingatlan-nyilvántartásba így kerüljön feltüntetésre. Ezzel szemben a [...] hrsz.-ú számú ingatlan »kivett saját használatú út« megjelöléssel szerepel az ingatlan-nyilvántartásban mely egy korábban használatos kategória volt, de nem felel meg a közforgalom elől elzárt magánút minősítésnek.” Végül emiatt a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte – mert az sérti a Kkt. rendelkezéseit –, és az indítványozók keresetét elutasította.
- [53] A döntés indokolásának idézett része azt vizsgálta, milyen feltétellel kezelhető egy út közforgalom elől el nem zárt magánútként, majd e feltétel (az ingatlan-nyilvántartási feltüntetés) hiányából mégis arra következtetett, hogy a jogvita tárgyát képező út nem közforgalom elől elzárt magánút. Nem ad tehát magyarázatot az indokolás arra, mi alapján mondta ki a Kúria, hogy az út közforgalom elől el nem zárt magánút – ha nem áll fenn az ilyenkénti kezelés feltétele –; ahogyan arra sem, hogy az út státuszának megváltoztatására (közforgalom előtti megnyitására, vagy közforgalom előli elzárására) irányuló hatósági eljárás, illetve engedély hiányában mi alapján foglalt állást a Kúria éppen a közforgalom elől el nem zárt magánúti státusz mellett. Nem tűnik ki az indokolásból, hogy ha a Kúria a közigazgatási határozatot a Pp. idézett szabálya alapján csak a meghozatalakor alkalmazandó jogszabályok és fennálló tények alapján vizsgálta – amikor az út tényszerűen el volt zárva a közforgalom elől, tehát megfelelt a Kkt. 47. § 8. pontjában írtaknak, máskülönben nem indított volna eljárást a hatóság, hogy az indítványozók nyissák meg –, miért jutott mégis arra a következtetésre, hogy az út a közforgalom elől nincsen elzárva. Nem szerepelt ugyanis az ingatlan-nyilvántartásban sem a megnyitott jellegre utaló bejegyzés, és nem volt olyan hatósági engedély sem, amely a megnyitást lehetővé tette volna.

- [54] A támadott döntés indokolása nem tért ki arra, hogy vizsgálat tárgyát képezte-e a magánúton létesített útakadály tényszerű megléte mellett annak jogszerűsége is. Nem változik meg ugyanis egy útszakasz jogi jellege pusztán azáltal, hogy arról önkényesen egy sorompót, fizikai akadályt vagy akár közlekedési jelzőtáblákat eltávolítanak. Emiatt pedig nem kerülhető meg teljesen az a kérdés, hogy az út miként létesült, és az indítványozók jogelődjei közötti tulajdonos-változások, valamint a jogszabályváltozások során hogyan alakult a jogi státusza. Ebből a szempontból lényeges, hogy az út 1998-ban, az Erdészeti Zrt.-hez jutással került magántulajdonba; de sem a hatóságok, sem a bíróságok nem vizsgálták azt, hogy időközben, a Kkt. hatálya alá kerüléssel a közforgalom elől elzárt erdészeti magánútból a Kkt. szerint melyik kategóriává minősült át: közforgalom elől elzárt, vagy közforgalom elől el nem zárt magánúttá. A mellékelt dokumentumok alapján azonban az is tényszerűen megállapítható, hogy az út megnyitását ezt követően sem kezdeményezték a tulajdonosok a közlekedési hatóságnál; amennyiben tehát a fentiek szerint a közforgalom elől elzárt jelleg megállapítható, ez a státusz a későbbiekben sem módosult.
- [55] Az Alkotmánybíróság megjegyzi azt is, hogy a támadott döntés kimondta, hogy az út közforgalom elől el nem zárt magánút. Ezt követően a megyei kormányhivatal arra szólította fel az indítványozókat, hogy az útra kérjenek forgalomba helyezési engedélyt (ami egyben a fennmaradási engedély is), majd ennek elmaradása miatt több alkalommal is eljárási bírsággal sújtotta őket. Ha azonban a jogvita tárgyát képező magánút a közforgalom előtt meg lenne nyitva – amint azt a Kúria kimondta –, akkor nyilvánvalóan értelmetlen volna ismételtlen a megnyitására irányuló hatósági eljárás kezdeményezésére kényszeríteni az indítványozókat.
- [56] A támadott bírói döntésben foglalt ezen kötelezés – ideértve a magánút kezelésével együtt járó, folyamatos feladatokat és többlet-ráfordításokat – azzal jár, hogy az indítványozóknak a tulajdonukban lévő és csak a lakóingatlanukhoz vezető magánút használatát, ellenérték nélkül, meg kell osztaniuk mindenki mással, aki az útszakaszt használni kívánja.
- [57] A Kúria döntése anélkül korlátozta az indítványozók tulajdonjogát, hogy indokolásából egyértelműen kitűnne a beavatkozás mögötti közérdek, a közforgalom elől el nem zárt magánúttá minősítés magyarázata, továbbá azok az okok, amelyek a közforgalom elől elzárt jellegét kétség kívül kizárják. Az indokolás e hiányosságai miatt az Alkotmánybíróság nem is volt abban a helyzetben, hogy a korlátozás elkerülhetetlenségét, közérdeklőségét és arányosságát megvizsgálhassa; ezért – önmagában az indokolás említett hiányosságai miatt – a bírói döntés a megszerzett tulajdon korlátozásához, az indítványozó tulajdonosi pozíciójába történő behatoláshoz vezetett, amellyel szemben pedig a 3115/2013. (VI. 4.) AB határozatban (Indokolás [34]), a 3009/2012. (VI. 21.) AB határozatban és az 5/2016. (III. 1.) AB határozatban kifejtettek szerint az Alaptörvény XIII. cikke garantálja a védelmet.
- [58] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek szerint megállapította, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.085/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért az ítéletet az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette.

Budapest, 2017. január 31.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [59] A határozattal egyetértek, annak indokolásához az alábbi észrevételt fűzöm.
- [60] A Kúria ítélete valóban alaptörvény-ellenesen korlátozta az indítványozók tulajdonjogát azáltal, hogy a Kkt. szabályait az indítványozók tulajdonjogát sértő módon – gyakorlatilag a használati jogosultságot kiüresítve, őket indokolatlan terhekkel sújtó következményt eredményezően – értelmezte.
- [61] Véleményem szerint a Kúria ítélete nem véletlenül nem tartalmazza a határozat Indokolása [57] bekezdésében hiányosságként számba vett indokolási elemeket, mivel az ítéletet nem a közérdekűség mérlegelésére és a korlátozásnak erre épített alkalmazására, hanem a Kkt. szabályainak értelmezésére alapította. Megjegyzem, hogy a Kúria (vagy más jogalkalmazó) nem is korlátozhatja a tulajdonjogot (mint ahogy más alapvető jogot sem) másként, miként azt a törvény megengedi; így törvényen kívüli más korlátozásokkal nem is élhetett.

Budapest, 2017. január 31.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2518/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3013/2017. (II. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K50.021/2016/10. számú végzése, valamint a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény 3. § (3) bekezdésének „a szükségeshez képest” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Vass Consulting Kft., 7625 Pécs, Nap u. 18.) – jogi képviselője (Dr. Sziptner Attila, 7624 Pécs, Mátyás király u. 6.) útján – a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K50.021/2016/10. számú végzése és a Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottságnak az ezen közigazgatási és munkaügyi bírósági döntés által felülvizsgált és helybenhagyott D.893/4/2015. számú végzése, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény 3. § (3) bekezdésének „a szükségeshez képest” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kéri az Alkotmánybíróságtól, melyeket ellentétesnek tart az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó a panasszal támadott bírósági végzés alapjául szolgáló nemperes bírósági eljárás, valamint a Közbeszerzési Döntőbizottság (a továbbiakban: Döntőbizottság, illetve KDB) hatáskörébe tartozó, általa kezdeményezett jogorvoslati eljárás kérelmezője. Az indítványozó nyílt közbeszerzési eljárásban vett részt, melynek kiírója, vagyis az ajánlatkérő a Pécsi Tudományegyetem (a továbbiakban: PTE), tárgya pedig orvosi műszerek beszerzése volt. A későbbi panaszos mint pályázó a 37 részből álló, 2016. szeptember 16-án közzétett ajánlati felhívás 1. részére tett ajánlatot, melynek becsült értéke az ajánlatkérő irata szerint 39 479 027 Ft volt, a teljesítés határidejeként pedig az ajánlatkérő 45 napot határozott meg. Az ajánlattételi határidőt az ajánlatkérő az eredeti ajánlatban 2015. október 30. napjában határozta meg, ezt 2015. október 27-én 2015. november 2-ára módosította, egyúttal módosította az ajánlati dokumentációt is. A panaszos az 1. részre 1 (egy) forintot ajánlatot tett; ezt az ajánlatot a PTE az ajánlati felhívás megtétele idején hatályos, a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 74. § (2) bekezdés a) pontjára hivatkozással érvénytelenné nyilvánította, mivel aránytalanul alacsonynak értékelte az ajánlati árat, az indítványozó pedig az ajánlatkérő árin dokkolás kérésére nem válaszolt határidőben, így a PTE nem tudott meggyőződni az ajánlati ár megalapozottságáról.
- [3] A panaszos ajánlattevő 2015. november 10-én jogorvoslati kérelmet nyújtott be amiatt, hogy az ajánlatkérő a dokumentáció módosításakor nem biztosított elegendő ajánlattételi határidőt, ezt azonban a Döntőbizottság megalapozatlanság okán elutasította, 2015. december 16-án pedig az ajánlatkérő a szerződést megkötötte a közbeszerzési eljárás 1. részének nyertesével, az ajánlattevő panaszos egyik konkurensével, amely a felhívásban megnevezett orvosi eszközökre 39 350 000 Ft-os ajánlatot adott. A kérelmező szerint azonban ezzel az

ajánlatkérő megsértette a Kbt. 2. §-ában foglalt elveket, illetve a szerződéskötés-engedélyezési kérelemben foglalt ajánlatkérői nyilatkozattal a PTE egyúttal megvalósította a Kbt. 4. § 10. és 11. pontja szerinti hamis adatszolgáltatást, illetve hamis nyilatkozatadást is. A kérelmező első kérelmi elemként kérte a Döntőbizottságtól a Kbt. 152. § (2) bekezdés *d*) pontja alapján a jogsértés megtörténtének megállapítását, valamint a Kbt. 152. § (3) bekezdés *a*) pontja alapján az ajánlatkérő felhívását a törvénynek megfelelő eljárásra, második kérelmi elemként pedig annak megállapítását, hogy a PTE megtevesztette az ajánlatkérőket. A KDB hiánypótlási felhívást bocsátott ki, arra hivatkozással, hogy az ajánlattevő kérelme nem tartalmazta a Kbt. 138. § (1) bekezdés *c*)–*e*) és *g*) pontja szerinti adatokat, nem határozta meg egyértelműen az alapul fekvő jogszabályi rendelkezéseket és a PTE által elkövetett jogsértéseket. A KDB szerint a jogorvoslati kérelemből nem állapítható meg sem a kérelmező ügyfélképessége, sem az, hogy milyen jogát vagy jogos érdekét sérti az ajánlatkérői eljárás, továbbá az ajánlatkérői jogsértés időpontja és az arról való kérelmezői tudomásszerzés ideje sem. A panaszos 2016. január 7-én postára adott és a Döntőbizottsághoz 2016. január 11-én érkezett hiánypótlási nyilatkozatában ügyfélképességének alátámasztása végett arra hivatkozott, hogy az ajánlatkérőnek a konkurens ajánlattevővel való szerződéskötése miatt több, az ügygel kapcsolatos, általa megindított jogorvoslati eljárásban is érdekmúlása következett be.

- [4] A KDB az ajánlattevő panaszos kérelmét nem tartotta érdemi elbírálásra alkalmasnak, mivel szerinte annak eljárásjogi feltételei nem állnak fenn, így D.893/4/2015. számú végzésével azt érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Egyrészt arra hivatkozott, hogy a kérelem elkésett, mivel az ajánlatkérő a felhívását 2015. szeptember 11-én tette közzé, az ettől számított 90 napos objektív határidő pedig 2015. december 10-én letelt; másrészt arra, hogy az ajánlattevő kérelme hiánypótlási felhívás ellenére sem alkalmas érdemi elbírálásra, így az újból hiányosan benyújtottnak minősül; harmadrészt és legfőképpen pedig amiatt utasította el a kérelmet, mert a kérelmező nem igazolta ügyféli minőségét, ügyfélképességét. Ez utóbbi vonatkozásában a KDB azzal érvelt, hogy az ajánlattevő ajánlatát a PTE a jogorvoslati kérelem benyújtásának időpontjában már érvénytelenné nyilvánította, ezen érvénytelenné nyilvánító döntés ellen pedig a kérelmező érdemi jogorvoslati kérelmet nem terjesztett elő, így az ajánlatkérő döntése (ti. arról, hogy a konkurens ajánlattevő ajánlatát érvényesnek fogadja el, és vele szerződést köt, illetve a dokumentáció módosítása miatt nem hosszabbít határidőt, amelyben a kérelmező új ajánlatot nyújthat be) már nem volt hatással a kérelmező jogi érdekére, ugyanis ha a pályázata érvénytelenné lett nyilvánítva, már semmiképpen nem kerülhet abba a helyzetbe, hogy új ajánlatot nyújtson be, és ő legyen a közbeszerzési eljárás nyertese. Mivel tehát a kérelmező még a sikeres jogorvoslati kérelem (a konkurens ajánlattevővel történő szerződéskötés elmaradása) esetén sem kerülhet kedvezőbb helyzetbe, így az ajánlatkérő döntése az ő jogát vagy jogos érdekét nem sérti és nem veszélyezteti; közvetlen érdeksérelem hiányában pedig a kérelmező ügyfélképessége sem állapítható meg.
- [5] A KDB jogorvoslati eljárásban hozott, a kérelmező jogorvoslati kérelmét érdemi vizsgálat nélkül, procedurális alapon elutasító végzésével szemben a későbbi panaszos kérelmező felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, kérve a Döntőbizottság végzésének hatályon kívül helyezését és annak új eljárás lefolytatására utasítását, ám a bíróság 7.K50.021/2016/10. számú végzésével a kérelmező felülvizsgálati kérelmét nemperes eljárásban elutasította, mely döntés ellen további jogorvoslatnak helye nem volt. A közigazgatási és munkaügyi bíróság szerint a KDB hibásan állapította ugyan meg, hogy a kérelmező KDB-hez benyújtott jogorvoslati kérelme elkésett volna, vagy az – újból hiányosan benyújtott volta miatt – hiánypótlási felhívás ellenére sem lett volna alkalmas érdemi elbírálásra (mivel a kérelmező tényszerűen megjelölte a Kbt. megsértettnek vélt rendelkezéseit, akkor is, ha azokra általánosan, csak a §, és nem az egyes konkrét bekezdések megjelölésével hivatkozott), ám a felülvizsgálati kérelem mégsem volt érdemben vizsgálható, arra tekintettel, hogy a kérelmezőnek valóban nem volt ügyfélképessége. A kérelmező ügyfélképessége indokaként arra hivatkozott, hogy az általa állított hamis adatszolgáltatással és hamis nyilatkozattal az ajánlatkérő elvonta tőle a közbeszerzési eljárás megnyerése és ezáltal a későbbi szerződéskötés lehetőségét, vagyis „megfosztotta őt a tisztességes versenyben való ajánlatadás lehetőségétől” (érdemi és reális ajánlatot is azért nem tudott adni, mivel „az ajánlatkérő a szerződés feltételeit, így a teljesítési határidőket illetően is megtevesztette, valótlán adatokat közölt vele annak érdekében, hogy ne tudjon érdemi ajánlatot tenni”); a bíróság azonban ezt az érvelést nem fogadta el, megállapítva, hogy a kérelmező jogos érdekei védelmének körébe ajánlata érvénytelenné nyilvánítását követően már nem tartozik bele annak vitatása, hogy a nyertes ajánlattevő miként lesz képes teljesíteni a lerövidült határidő miatt. Mivel tehát a kérelmező még sikeres jogorvoslat esetében sem kerülhet kedvezőbb helyzetbe, azaz közvetlen jog- és érdeksérelem nem érte, így ügyfélképessége valóban nincs, illetve nem volt, vagyis jogorvoslati kérelmének a Döntőbizottság általi, érdemi vizsgálat nélküli elutasítása

jogszerű volt. Ez az egy elutasítási ok önmagában megalapozta a KDB döntését, így a bíróság szerint annak nem volt jelentősége, hogy a másik két elutasítási ok tekintetében – amelyet már vizsgálnia sem kellett volna a KDB-nek – a Döntőbizottság téves jogi álláspontot foglalt el.

- [6] 3. A bíróság nemperes eljárásban hozott, jogerős végzése ellen az indítványozó 2016. július 12-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben, illetve az Alkotmánybíróság főtítkárnak hiánypótlási felhívására 2016. szeptember 27-én benyújtott indítványkiegészítésében kérte a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K50.021/2016/10. számú végzése és a Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottság D.893/4/2015. számú végzése, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Knp) 3. § (3) bekezdésének „a szükségeshez képest” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, melyek véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, illetve az ott biztosított, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező tárgyaláshoz való joggal. Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése szerint: „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”
- [7] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítványi elem tekintetében azt sérelmezi, hogy a Knp. 3. § (3) bekezdésének „a szükségeshez képest” szövegrésze relativizálja az Alaptörvény által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való abszolút jogot, mivel annak érvényesítése alól a bíróság mérlegelésétől függő kivételt enged. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog nevesített összetevője a bírósági tárgyaláshoz való jog, így az a törvény, amely megengedi, hogy tárgyalás, illetve nemperes eljárásban az indítványozó szerint annak megfelelő személyes meghallgatás nélkül döntsenek a kérelmező jogairól és kötelezettségeiről, procedurális alapjogi sérelmet jelent. Az Abtv. 27. §-a szerinti indítványi elem tekintetében pedig azért tartja a panaszos a közigazgatási és munkaügyi bíróság végzését, valamint az ez által helybenhagyott döntőbizottsági végzést alaptörvény-ellenesnek, mert személyes meghallgatására egyik szerv előtti eljárásban sem került sor, így nem tudta kifejteni, hogy kérelme ténylegesen miért és mennyiben érinti jogainak, illetve jogos érdekeinek védelmét. A panaszos szerint ennek elmaradása érdemben kihatott az általa előterjesztett kérelem megítélésére, így ugyanis nem került abba a helyzetbe, hogy a kérelmével szemben felmerült kétségeket megismerje, és azokra választ adhasson. A panaszos kifejezetten hivatkozik továbbá arra is, hogy ügyében a 3064/2016. (IV. 11.) AB határozatban foglaltak nem alkalmazhatók, mivel esetében nem arról van szó, hogy a tárgyalást (személyes meghallgatást) nem kérte, és az ezért maradt volna el, hanem arról, hogy a jogszabályok alapján lehetősége sem volt ennek kérésére, így személyes meghallgatása, illetve annak elmaradása – a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog által magába foglalt abszolút követelmény ellenére – az eljáró bíróság diszkrecionális döntésétől függött.
- [8] 4. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz alkalmas-e az érdemi elbírálásra, azaz megfelel-e a befogadási feltételeknek. Ennek alapján a következő megállapításokra jutott.
- [9] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírósági döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó jogszabályi rendelkezést, illetve bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezés, illetve a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [10] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont és 27. § a) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehető-

ségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 26. § (1) bekezdés *b*) pont és 27. § *b*) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. §].

- [11] Nem fogadható be azonban a panasz, ha az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről volna szó [Abtv. 29. §]. Az indítványból megállapítható, hogy a panaszos alapvetően a támadott jogi rendelkezést, a Knp. 3. § (3) bekezdését véli alaptörvény-ellenesnek, melyet az eljáró bíróság az indítványozó ügyében alkalmazott; a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló panaszelem járulékos természetű, azaz a bírói döntést csak azért sérelmezi a panaszos, mert azt a bíróság az eljárás során alkalmazta, így a bírói döntésnek a jogszabályhely alaptörvény-ellenességétől független sérelme az indítványból nem állapítható meg. Az Alkotmánybíróságnak tehát az indítvány tartalmi keretei között a befogadásról szóló döntés meghozatala során abban kell állást foglalnia, hogy a Knp. 3. § (3) bekezdésének szabályozása felveti-e annak lehetőségét, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló módon alaptörvény-ellenes, illetve hogy e szabályozás kapcsán alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről volna szó. E feltételek akkor állnak fenn, ha az Alkotmánybíróság által korábban el nem döntött alkotmányjogi probléma merül fel. A jelen ügyben felvetődő elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdésben azonban az Alkotmánybíróság korábban már döntött; a 3075/2014. (III. 26.) AB végzésben ugyanis megállapította, hogy – a 2011. december 31-ig hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdéséhez hasonlóan – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a „tárgyalás tartásához való alapvető jogot a peres eljárásokkal kapcsolatban rögzíti. [...] A nemperes eljárás egyszerűsített eljárás, melyre éppen a tárgyalás hiánya miatt nem vonatkozhatnak ugyanazon alkotmányos garanciák, mint a rendes peres eljárásokra, a nemperes ügyet lezáró érdemi döntés – az eljárás jellegéből következően – soha nem tárgyaláson születik. A nemperes eljárás egyszerűbb és rugalmasabb eljárást biztosít olyan ügyekben, amely ügyek megítélése egyszerű és az ügy gyors elbírálásához nyomós érdek fűződik. A jogalkotó feladatát képezi annak meghatározása, hogy milyen típusú ügyekben tartja alkalmazhatónak a peren kívüli eljárást, valamint, hogy az adott nemperes eljárásban milyen további szabályokat rendel alkalmazni” 3075/2014. (III. 26.) AB végzés, Indokolás [18]}. Vagyis megállapítható, hogy a panasz nem veti fel sem annak a kételyét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, sem annak a lehetőségét, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéstről volna szó.
- [12] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K50.021/2016/10. számú végzése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény 3. § (3) bekezdésének „a szükségeshez képest” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. január 31.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1304/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3014/2017. (II. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 26.P.52.683/2014/3. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.639.459/2014/5. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.III.21.899/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő az Alkotmánybíróságnál, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, kérve a Pesti Központi Kerületi Bíróság 26.P.52.683/2014/3. számú ítélete, a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.639.459/2014/5. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.III.21.899/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleményük szerint ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, az V. cikkével, a XIII. cikk (2) bekezdésével, a XV. cikkével, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, valamint a 28. cikkével.
- [2] 2. Az ítéleti tényállások szerint az I. rendű alperes önkormányzat 2000-ben építtette meg Budapesten a Méta utcai felüljárót az M5 autópálya mellett, a későbbiekben felépítendő kereskedelmi-ipari parkba való átjutás biztosítása érdekében. Az indítványozók (a perben felperesek) a keresetükben a felüljáró építésével összefüggő kárai megtérítésére kérték az alperesek kötelezését. Az elsőfokú bíróság 13.P.94.980/2009/60. számú ítéletét a másodfokú bíróság az 56.Pf.631.945/2012/4. számú végzésében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. Az újabb eljárásban felperesek jogfenntartással vagyoni kártérítés megfizetésére kérték az alperesek kötelezését. A Pesti Központi Kerületi Bíróság mint elsőfokú bíróság a 26.P.52.683/2014/3. számú ítéletében a kereseteknek túlnyomórészt helyt adott. A felperesek és az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 56.Pf.639.459/2014/5. számú ítéletével az elsőfokú ítélet részben megváltoztatta. A jogerős ítélet ellen a felperesek és az I. rendű alperes terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria a jogerős ítéletet a Pfv.III.21.899/2015/8. számú ítéletével hatályában fenntartotta.
- [3] 3. Az indítványozók a Pesti Központi Kerületi Bíróság 26.P.52.683/2014/3. számú ítéletével, a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.639.459/2014/5. számú ítéletével, valamint a Kúria Pfv.III.21.899/2015/8. számú ítéletével szemben alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Abtv. 27. §-a szerint, kérve az ítéletek megsemmisítését.
- [4] 4. Az indítványozók az ítéletekkel megsérteni állított jogaiként megjelölték az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az V. cikket, a XIII. cikk (2) bekezdését, a XV. cikket, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint a 28. cikket. Az indítványozók az Alkotmánybíróság felhívására érvelésüket kiegészítették. Indokolásuk szerint az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdésében foglalt azonnali és teljes kártalanítás elve azért sérült, mert a bírósági döntések megsértették az értékazonosság elvét, mivel a tulajdon korlátozásának a környezetszennyezettség mértékéhez képest az ingatlanforgalmi szakértő által megállapított ellenértéke helyett annak csupán csak egy részét állapították meg. Így az ingatlanhasználat korlátozásának mértékéhez képest történő kompenzáció az „egyenértékesség elve” (*sic!*) alapján sérült. A bírósági döntések így alkotmányos indok nélkül korlátozták a tulajdonosokat alkotmányos jogaik gyakorlásában, azaz az azonnali és teljes kártalanításhoz való jutásukat megakadályozták. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert a bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek, nem adták alkotmányos magyarázatát annak, hogy miért hagyták figyelmen kívül az irányadó jogszabályok rendelkezéseit. Indítványozók szerint a bíróságok megsértették „az Alaptörvény B) cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog” (*sic!*) és a jogszabályok visszaható hatályú alkalmazásának tilalmát, illetve a XV. cikkben foglalt diszkrimináció tilalmát, amikor az indítványozók ügyére alkalmazták a Pp. 247. § (1) bekezdésének jelenleg hatályos változatát, amelyet csak a 2011. március 1. után indult ügyekben kell alkalmazni. Ezáltal az indítványozók szerint a bíróság egy utólagosan hatályba lépő módosulást önkényesen jogszabályi kötelezettség nélkül alkalmazott, amikor a Pp. módosítását megelőző időben indult ügyekben a fellebbezési eljárásban történt kereset összegszerű felemelését elutasította. Az Alaptörvény V. cikkével összefüggésben az

indítványozók az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében garantált tulajdonhoz való jogra vonatkozó alkotmánybírói határozatokra – különösen a 3009/2012. (VI. 21.) AB határozatra – hivatkoztak. Ezzel összefüggésben lényegében azt kifogásolták, hogy a közúti járműforgalom megemelkedése, a nagyobb forgalomhoz köthető és a korábbiakhoz viszonyított súlyos környezetterhelés „alkotmányellenesen támadta a tulajdonjogot”, a bíróság a tulajdonelvonás teljes kompenzációját döntésében nem biztosította, az ingatlan értékcsökkenésben kifejezett használhatósága olyan mértékben csökkent, amely azt szinte eladhatatlanná teszi. A XIII. cikk (2) bekezdése szerintük azáltal sérült, hogy „alkotmányos indok nélkül korlátozták a tulajdonosokat alkotmányos jogaik gyakorlásában, azaz az arányos azonnali és teljes kártalanításhoz való jutás megakadályozása tekintetében.” A XV. cikkel összefüggésben – indítvány-kiegészítésükben – arra hivatkoztak, hogy „jelen esetben nem a diszkrimináció tilalmának általános szabályát, hanem a XV. cikk (4) és (5) bekezdésében biztosított esélyegyenlőség és a nőket védő külön intézkedésekre vonatkozó szabályát kell alkalmazni.”

- [5] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Alkotmánybíróság ügyrendje (a továbbiakban: Ügyrend) 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [6] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [7] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozók értékelhető alkotmányjogi érvelést nem adtak elő és a bírói döntés érdemével kapcsolatosan sem jelöltek meg olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne figyelembe venni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [8] Az alkotmányjogi panasz az indítványozók (mint felperesek) számára kedvezőtlen bírósági döntések – elsősorban a kártérítés összegszerűségével kapcsolatos – megállapításainak tartalmi, és nem alkotmányossági kritikáját tartalmazza.
- [9] A vélt jogszabálysértésekre irányuló aggályok valójában a bizonyítékok bírói mérlegelésével és szakjogi ténymegállapításaival, a vonatkozó jogszabályok értelmezésével összefüggésben merültek fel, tehát tartalmilag a bírói döntések irányának, a bizonyítékok bírói értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [10] Az alapul fekvő ügyben a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és az irányadó jogszabályok alapján a következtetések levonása, valamint a kárfelelősség telepítése a rendes bíróságok feladata, és mindezek önmagukban alkotmányossági kérdést nem vetnek fel {3222/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [27]; 3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14], 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [11] „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró» szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság mindezeket túl megjegyzi, hogy az indítványozóknak a visszaható hatályú jogalkalmazásra történő hivatkozása tényszerűen sem állja meg a helyét, ti. mind a Fővárosi Törvényszék, mind a Kúria a Pp. 247. § (1) bekezdés *b*) pontjának a keresetlevél benyújtásakor (2006. január 16-án) hatályos állapotát vették figyelembe és ez alapján a felperesek keresetváltogatását „megengedett keresetváltogatásnak” minősítették, így azt érdemben vizsgálták. A felemelt keresetet a másodfokú bíróság nem azért utasította el, mert az időközben hatályba lépett módosítást a felperesek – hatálybalépést megelőzően indult – ügyében alkalmazta volna, hanem azért, mert azt a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem tartotta bizonyítottnak (lásd a Fővárosi Törvényszék 56.Pf.639.459/2014/5. számú ítéletének 6. oldalát, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv. III.21.899/2015/8. számú ítéletének 6. oldalát).
- [12] Az Alaptörvény XIII. cikkével összefüggésben pedig az indítványozók egyszerre hivatkoztak a tulajdonhoz való joguk (1) bekezdés szerinti korlátozására és a tulajdonjoguk (2) bekezdés szerinti elvonására is, holott ügyükben kisajátításra nem került sor. Az indítványozók emellett még több olyan alaptörvényi rendelkezést is megjelöltek – így az V. cikket vagy XV. cikk (4)–(5) bekezdéseit –, amelyek az ügygel semmilyen összefüggésbe nem hozhatóak. Az indítványozók tehát formálisan ugyan eleget tettek indokolási kötelezettségüknek, tartalmilag azon-

ban nem kötötték össze a hivatkozott alaptörvényi rendelkezéseket, az idézett alkotmánybírói határozatokban kifejtett indokolást és a támadott bírói döntéseket. Az Alaptörvény V. cikkére vonatkozó indokolásuk pedig még formálisan sem az V. cikkre, hanem a XIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozott (lásd: indítvány-kiegészítés 3. oldal).

- [13] Az alkotmányjogi panaszban előadott indokolás hiányát az Alkotmánybíróság az indítványozók által is hivatkozott 7/2013. (III. 1.) AB határozatában már alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdésként értékelte (Indokolás [21]), amiből az következik, hogy a jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már eldöntötte {3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [7]; 3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az indítványozók által előadott érvek alapján azonban az indokolási kötelezettség megsértése nem merül fel, mivel a bíróságok az indítványozóknak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit megvizsgálták és ennek értékeléséről számot adtak. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozók nem értenek egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [14] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasszal támadott ítéletekkel összefüggésben nem merült fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, illetve a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2017. január 31.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1388/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3015/2017. (II. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.483/2015/6. számú ítélete, a Debreceni Törvényszék 2.Mf.21.202/2014/7. számú ítélete, valamint a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.57/2014/28. számú ítélete alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz előterjesztője (a továbbiakban: indítványozó) a jelen ügy alapjául szolgáló munkaügyi per felpereseként perben állt az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőséggel (a továbbiakban: OMMF), annak jogutódjával, a Nemzeti Munkaügyi Hivatallal, továbbá a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatallal (4024 Debrecen, Piac utca 54.; a továbbiakban: alperes). Az indítványozó az OMMF Észak-Alföldi Munkaügyi Felügyelősége (a továbbiakban: munkáltató) alkalmazásában állt munkaügyi felügyelő munkakörben, közszolgálati jogviszonyban, mely 2010. július 6-ával kormánytisztviselői jogviszonnyá alakult át. Az indítványozó egy munkatársával 2009-2010 folyamán az OMMF elnökénél, a Szociális és Munkaügyi Minisztériumnál, valamint az Országgyűlési Biztosok Hivatalánál kifogásolták a munkáltatónál kialakult munkarendet és a munkahelyi légkört. Ennek előzménye, hogy 2009 őszére a munkáltatónál elégedetlenség alakult ki az indítványozó és munkatársa magatartásával, modorával összefüggésben.
- [2] Az OMMF Munkaügyi Főosztálya a kialakult konfliktushelyzet kivizsgálásával és rendezésével összefüggésben javaslatot tett az indítványozó soron kívüli („rendkívüli”) orvosi alkalmassági vizsgálatának kezdeményezésére, melynek nyomán a munkáltatói jogkört gyakorló Kertész Sándor 2010. január 27-én orvosi alkalmassági vizsgálaton való megjelenésre hívta fel az indítványozót. Az indítványozó a munkáltatói intézkedésnek többszöri felhívásra sem tett eleget, mert álláspontja szerint az intézkedés pusztán retorziós jellegű, a munkáltatóval szembeni kifogások megtorlásául szolgál.
- [3] Az OMMF elnöke 2010. március 30-ától határozatlan időre magához vonta a munkáltatói jogok gyakorlását. Ez idő alatt ő is felhívta az indítványozót az orvosi alkalmassági vizsgálaton való részvételre, melyet az indítványozó a megtorlás gyanúján túlmenően azzal tagadott meg, hogy a jogszabály nem ismeri a „rendkívüli” orvosi vizsgálat fogalmát, emellett beutalót sem kapott. Az indítványozó az ezt követő újabb felhívásnak sem tett eleget. Időközben az OMMF 2010. július 12-én felmentett megbízott elnökének, Dr. Dudás Katalinnak helyére lépő Dr. Groszmann Mária elnökhelyettes arról tájékoztatta az indítványozót, hogy jogviszonya vonatkozásában 2010. július 23-ától a munkáltatói jogokat ismételen Kertész Sándor gyakorolja. Kertész Sándor 2010. szeptember 6-án a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 8. § (1) bekezdés b) pontja alapján 2010. november 8-i hatállyal indokolás nélkül megszüntette az indítványozó kormánytisztviselői szolgálati viszonyát.
- [4] Az indítványozó a felmentés miatt 2010. október 4-én keresettel fordult a Debreceni Munkaügyi Bírósághoz az OMMF-fel szemben, melyben kérte a kormánytisztviselői jogviszony megszüntetése jogellenességének megállapítását, az OMMF kötelezését az indítványozó továbbfoglalkoztatására, valamint az elmaradt illetmény és egyéb járandóságok, továbbá azok törvényes kamatainak megtérítésére. A kereseti kérelmében előadta, hogy vele az OMMF elnöke nem közölte a munkáltatói jogkör átruházását, ezért az erről szóló intézkedés nem vált hatályossá, és Kertész Sándor jogellenesen szüntette meg felmentéssel kormánytisztviselői jogviszonyát. A felmentés továbbá megtorló céllal történt, azért, mert az indítványozó munkatársával különböző szervek előtt bírálta a munkáltatónál fennálló állapotokat. Az elrendelt orvosi vizsgálatot a hatályos jogi rendelkezések nem ismerik, az indítványozó nem kapott tájékoztatást azok okáról, menetéről, tartalmáról. Az indítványozó hivatkozott az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére is, azt állítva, hogy a munkahelyen következetesen elkülönítették őt a többiektől, melynek motivációjaként szintén a kritikus lépései miatti retorziót jelölte

meg. Az indítványozó később, 2012. szeptember 18-án kelt keresetkiegészítésében – az OMMF helyébe lépő Nemzeti Munkaügyi Hivatalt I. rendű, az alperest II. rendű alperesként megjelölve – hivatkozott arra is, hogy a jogszabályok értelmében a kormányhivatal jogi képviselőjét nem láthatja el ügyvédi iroda, ezért az alperes jogi képviselője részére adott meghatalmazás semmis. Végül hivatkozott a korábban hatályos Alkotmány 54. § (1) bekezdésének, 70. § (6) bekezdésének, valamint 70/B. § (1) bekezdésének sérelmére a vele szemben lefolyt eljárással összefüggésben.

- [5] Eközben, tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozatában 2011. május 31-ével, azaz *pro futuro* megsemmisítette a Kjtv.-nek az egyedi ügyben is alkalmazott 8. § (1) bekezdését, a Debreceni Munkaügyi Bíróság a 2011. december 31-ével hatályát veszített, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. § (1) bekezdése szerinti – az Alaptörvény és az Abtv. 2012. január 1-jei hatálybalépését követően az Alkotmánybíróság felhívásának megfelelően kiegészített – indítványában kérte a megsemmisített rendelkezés egyedi ügyben való alkalmazásának kizárását, ezt az indítványt azonban az Alkotmánybíróság 34/2012. (VII. 17.) AB határozatában – számos más bíróság hasonló indítványával egyetemben – elutasította. Utána a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezte annak kérdésében, hogy a Kjtv. megsemmisített rendelkezése az uniós jog végrehajtásának minősül-e. Az Európai Unió Bírósága szerint a kérdéses rendelkezés nem minősül az uniós jog végrehajtásának, ezért az Európai Unió Alapjogi Chartájának 30. cikke közvetlenül nem hívható fel.
- [6] A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság végül 2014. július 10-én kelt ítéletével, immár az alperessel mint a munkáltató jogutódjával szemben elutasította az indítványozó keresetét, mindenképp azon az alapon, hogy nem bizonyította a felmentés visszaélészerű, megtorló jellegét, azt ellenben dokumentumok igazolták, hogy az indítványozó és munkatársa magatartásával összefüggésben feszültségek, nézeteltérések támadtak a munkáltatónál, melyeket utóbbi épp hogy enyhíteni akart. Továbbá az indítványozó alaptalanul hivatkozott a munkáltatói intézkedés alaki érvénytelenségére. Az indítványozó által hivatkozott jogszabályi kritériumok a külső szervhez vagy személyhez küldendő iratokra vonatkoznak, márpedig a konkrét ügyben ilyen szerv vagy személy nem volt érintve. A munkáltató diszkriminatív eljárásának bizonyításával összefüggésben pedig az indítványozó nem jelölt meg olyan védendő tulajdonságot, amely ezt alátámasztaná. Emellett a bíróság elutasította az indítványozónak egyes iratok beszerzésére vonatkozó bizonyítási indítványát, mert azokat szükségtelennek tartotta a jogvita megfelelő elbírálása szempontjából.
- [7] Az indítványozó fellebbezése nyomán a Debreceni Törvényszék helyben hagyta az elsőfokú ítéletet. A másodfokú ítélet indokolásában az indítványozó bizonyítási kötelezettségének elmulasztása mellett hangsúlyozta, hogy az alperes ügyvédi képviselőjére jogszabályon alapuló mérlegelési jogkör alapján lehetőség volt, továbbá a bírói gyakorlat értelmében a munkáltatói jogkör átruházásáról történő tájékoztatás elmaradása önmagában nem teszi jogellenessé a felmentést. A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmére hatályában fenntartotta a jogerős ítéletet, mert nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása lett volna.
- [8] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) cikkének sérelmét állította a felülvizsgálati ítéletnek az első- és másodfokú ítéletre kiterjedő megsemmisítésére irányuló, az Alkotmánybíróság főtítkárnak felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszában. A pertörténet részletes ismertetésével előadta, hogy az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták az indítványozó által előterjesztett beadványokat, valamint az azokban kifejtett tényállításokat és jogi érveket, nevezetesen a következőket. Felmentésére, amint az a körülményekből kikövetkeztethető, megtorlás céljából került sor, azért, mert a különböző fórumok előtt kifogásolta az OMMF debreceni irodájában folyó visszaéléseket. Az események egymásutánisága (az orvosi vizsgálaton való részvételre kötelezés a bejelentések után történt) mellett ezt bizonyítja egy, az indítványozó távollétében, 2009. október 8-án megtartott értekezlet emlékeztetője, melyben az indítványozót sértő megjegyzések hangzanak el, valamint annak ténye is, hogy az indítványozó elleni „hangadókkal” szemben büntetőeljárás indult. A 2010. július 12-én azonnali hatállyal felmentett Dr. Dudás Katalin nem ruházhatta át a munkáltatói jogkör gyakorlását Dr. Groszmann Máriára – aki aztán az indítványozó felmentéséről intézkedő Kertész Sándorra ruházta át azt – 2010. július 22-én, továbbá az így keletkezett iratok nem felelnek meg a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r. 1) 52. § (1) bekezdésének, illetve 53. § (1) bekezdésének, ezért alakilag hibásak, hozzájuk joghatás nem fűződik. Az alperes az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 10. § (6) bekezdésével, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalokról szóló – a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi

kerületi) hivatalokról szóló 66/2015. (III. 30.) Korm. rendelet által 2015. április 1-ével hatályon kívül helyezett – 288/2010. (XII. 21.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r. 2) 11. § (1) bekezdésével és 32. § (4) bekezdésével ellentétesen hatalmazott meg ügyvédi irodát perbeli képviselőnek ellátására, és e döntés igazolására a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által hivatkozott, a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 24/2011. (III. 7.) KIM utasítás (a továbbiakban: KIM utasítás) mellékletének 28. § (3) bekezdése alkalmatlan. Az eljáró bíróságok az indítványozó ezen észrevételeit nem vizsgálták meg kellő alaposan, e mulasztásokról nem adtak megfelelően számot döntéseik indokolásában, így jogsértést követtek el, amikor nem az indítványozói észrevételeknek, illetve a kereseti kérelemnek megfelelően hozták meg döntéseiket. Mindezek miatt sérült az indítványozónak a tisztességes bírósági eljárás fogalomkörébe tartozó indokolt bírói döntéshez való joga, melynek tartalmát a 7/2013. (III. 1.) AB határozat bontotta ki elvi jelentőséggel. Az indítványozó ugyancsak a tisztességes bírósági eljárásról való joggal összefüggésben állította, hogy ügyében – szintén a fentiek okán – sérült a fegyverek egyenlőségének elve, melynek az Alkotmánybíróság gyakorlata, mindenekelőtt a 15/2002. (III. 29.) AB határozat értelmében a polgári perekben is érvényesülnie kell.

- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvány megfelel-e a törvényben foglalt befogadási feltételeknek, és így alkalmas-e az érdemi elbírálásra. E vizsgálat során az alábbi következtetésekre jutott.
- [10] Az Abtv. 52. § (1), valamint (1b) bekezdése a határozott kérelem követelményét támasztja az alkotmányjogi panasszal szemben, továbbá meghatározza, mely feltételek teljesülése esetén számít a kérelem határozottnak. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Ilyen indoklás az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem került előterjesztésre, ezért e tekintetben az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, így a határozott kérelem követelményének sem.
- [11] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült. Az indítvány végső soron nem irányul egyéb, mint a rendes bíróságok ténymegállapításának és jogértelmezésének a megváltoztatására. Az Alkotmánybíróság azonban ettől mindig következetesen tartózkodott. A tényállás megállapítása és a jogszabályok értelmezése ugyanis a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők mellett újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el [ennek az elvnek a korai rögzítéséhez lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az Alkotmánybíróság feladata nem a tény-, illetőleg jogkérdések felülvizsgálata, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól. Az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljárásról való jog ezt a rendeltetést hivatott betölteni. A tisztességes bírósági eljárásról való jog tartalmát kifejtő 7/2013. (III. 1.) AB határozatban az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez való jog lényegét – az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatát figyelembe véve – annak követelményeként határozta meg, hogy a bíróságok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, mikor kellően részletes az indokolás [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [12] A jelen esetben a rendelkezésre álló iratokból kitűnően az egyedi ügyben eljáró bíróságok reagáltak az indítványozó bizonyítási indítványaira, észrevételeire, érveire, állást foglaltak az indítványozó beadványaiban előadott kérdésekben, és az így kialakított álláspontjukról számot adtak. Az indítványozó által hivatkozott Korm. r. 1 52. § (1) bekezdése, illetve 53. § (1) bekezdése a külső szervhez vagy személyhez küldendő iratok alaki követelményeit szabályozza. Erre a körülményre az eljáró bíróságok rámutatnak ítéleteikben, és arra a következtetésre jutnak, hogy a kérdéses jogkövetkezmények érvényességét a Korm. r. 1-ben foglaltak nem befolyásolják (lásd a Kúria Mfv.II.10.483/2015/6. számú ítéletének 10. oldalát, a Debreceni Törvényszék 2.Mf.21.202/2014/7. számú ítéletének 4. oldalát, valamint a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.57/2014/28. számú ítéletének 10. oldalát). Az Áht. 10. § (6) bekezdése szerint a költségvetési szerv képviselőjét a költségvetési szerv vezetője látja el, amely jogkör gyakorlása jogszabályban vagy a költségvetési szerv szervezeti és működési szabályzatában foglaltak szerint – esetenként vagy az ügyek meghatározott csoportjára nézve – a költségvetési szerv vezetőjének helyettesére vagy más dolgozójára ruházható át. A Korm. r. 2 11. § (1) bekezdése, valamint 32. § (4) bekezdése alapján a fővárosi, illetve megyei kormányhivatal törzshivatalának feladatai közé tartozik az

ún. „funkcionális feladatok” ellátása, melyek körébe a peres képviselő is tartozik. A másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék jogértelmezéséből kitűnik, hogy a KIM utasítás melléklete 28. § (3) bekezdésének a jelen ügyben történő alkalmazása e jogkör gyakorlásának minősül, így nem merülnek fel a külső jogi képviselő meghatalmazásával szemben jogszerűségi aggályok (lásd a Debreceni Törvényszék 2.Mf.21.202/2014/7. számú ítéletének 3. oldalát), továbbá a Kúria úgy érvelt, hogy a felülvizsgálati eljárás keretei között nem vizsgálhatja azt, hogy az adott szervezethez vonatkozó belső szabályoknak megfelelően történt-e a jogi képviselő ellátása (lásd a Kúria Mfv.II.10.483/2015/6. számú ítéletének 12. oldalát). A Kúria ítéletében hivatkozott a munkáltatói jogkör gyakorlójának személyében bekövetkezett változások idején hatályos – 2011. szeptember 24-ével hatályon kívül helyezett –, az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 8/2010. (III. 3.) SZMM utasítás 13. §-ára, amely álláspontja szerint feljogosította Dr. Groszmann Máriát a munkáltatói jogkör gyakorlására és átruházására (lásd a Kúria Mfv.II.10.483/2015/6. számú ítéletének 10. oldalát). Ezekon túlmenően az eljáró bíróságok bemutatják ítéleteik indokolásában, miért tekintik az alperes által előterjesztett bizonyítékokat és érveket meggyőzőbbnek, mint az indítványozó által előterjesztetteket (lásd a Kúria Mfv.II.10.483/2015/6. számú ítéletének 11. oldalát, a Debreceni Törvényszék 2.Mf.21.202/2014/7. számú ítéletének 5–7. oldalát, valamint a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.57/2014/28. számú ítéletének 13–16. oldalát). Az e helyütt ismertetettek, melyek az egyedi ügy sarkalatos kérdéseit képezik, és amelyekről a bíróságok számot adnak ítéleteik indokolásában, olyan jogi és ténybeli megfontolások, amelyeket az Alkotmánybíróság következetesen a rendes bíróságok feladatkörébe tartozónak tekint, ezért önmagukban nem vetnek fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.

- [13] Végső soron tehát az, hogy az eljárás során született bírósági döntések nem az indítványozó kereseti kérelmében foglaltaknak felelnek meg, a rendes bíróságok által a bizonyítékok értékelésének és az alkalmazandó jogi előírások értelmezésének körében, az eljárásjogi keretek között gyakorolt mérlegelési szabadság eredménye. Az Alkotmánybíróság nem talált sem az indítványban, sem a rendelkezésre bocsátott iratokban olyan adatot, körülményt, amely arra engedne következtetni, hogy az eljáró bíróságok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó kötelezettségeik megsértésével hozták volna meg döntéseiket. Az indítvány ugyanis voltaképpen az elbírált tény- és jogkérdések felülbírálatát, és így az indítványozóval szembeni kedvezőtlen eredmény megváltoztatását várja el az Alkotmánybíróságtól. Azonban önmagában az, hogy az eljáró bíróságok mérlegelési jogkörükben valamely fél állításait, bizonyítékait meggyőzőbbnek találják a másik fél által előadottaknál, nem egyenértékű az utóbbiak akár az indokolt bírói döntéshez való jognak, akár a fegyverek egyenlősége elvének sérelmét felvető figyelmen kívül hagyásával. Az indítvány ez utóbbi eset gyanújára nem ad okot, így módon nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételnek.
- [14] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek miatt az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. január 31.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1342/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3016/2017. (II. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 35/A. §–35/N. §-a, 36. §-a, 38. § (2) bekezdés *h*) pontja, illetve *n*)–*v*) pontjai, 38. § (3) bekezdés *c*)–*e*) pontjai, valamint 39. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. A 2016. május 27-én előterjesztett alkotmányjogi panaszában az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüatv.) 35/A. §–35/N. §-a, 36. §-a, 38. § (2) bekezdés *h*) pontja, illetve *n*)–*v*) pontjai, 38. § (3) bekezdés *c*)–*e*) pontjai, valamint 39. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte.
- [2] Az indítványozó az Eüatv. támadott rendelkezései megsemmisítését az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdése, II. cikke, valamint VI. cikk (1)–(2) bekezdése sérelmére hivatkozva kezdeményezte. Az indítványozó álláspontja szerint az Eüatv. támadott rendelkezései – az elektronikus egészségügyi szolgáltatási tér (a továbbiakban: EESZT) bevezetésével összefüggésben – az információs önrendelkezési jogát sértik, mert az egészségi állapotra vonatkozó különleges személyes adatoknak a kezelését az érintettek hozzájárulásának hiányában is lehetővé teszik. Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy az EESZT már meglévő adatbázisok mellett, párhuzamosan tárolja, illetve teszi elérhetővé ugyanazt az adathalmazt, s ezáltal szükségtelen alapjog-korlátozást valósít meg. Az indítványozó álláspontja szerint az EESZT-re vonatkozó rendelkezések nem tesznek eleget a kötelező adatkezeléssel okozott alapjog-korlátozással szemben támasztott alaptörvényi követelményeknek, mivel lehetőséget adnak a csatlakozó adatkezelők körének, illetve az EESZT-ben rögzíthető és kezelhető adatok körének miniszteri rendeletben történő meghatározására.
- [3] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [4] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybíróság eljárása kezdeményezhető akkor, ha alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [5] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó hivatkozott az Abtv. hatáskörét megjelölő 26. § (2) bekezdésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pontja]. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Eüatv.-nek az indítványozó által kifogásolt rendelkezései 2016. január 1-jén léptek hatályba. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát 2016. május 27-én terjesztette elő, nyilvánvalóan tehát a hatálybalépéstől számított 180 napon belül.
- [6] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. alapján és az Alkotmánybíróság joggyakorlata értelmében is jogorvoslat: az Abtv. 26. § (1) és (2) bekezdése, valamint 27. §-a szerint egyaránt akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz a konkrét ügyben érintett személy vagy szervezet, ha Alaptörvényben biztosított jogának sérelme bekövetkezett [Abtv. 26. § (1) bekezdés *a*) pont, (2) bekezdés *a*) pont és 27. §] [3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [12]].

Az Alkotmánybíróság azonban rámutatott arra, hogy mindig csak a konkrét eset kapcsán lehet eldönteni, hogy „az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [31]}.

- [7] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó [utalva a 3110/2013. (VI. 4.) AB határozatra, a 32/2013. (XI. 22.) AB határozatra, illetve a 24/2014. (VII. 22.) AB határozatra] személyes érintettségét a jelen esetben azzal magyarázta, hogy mindaddig, amíg a személyes adatok kezelésére irányuló kifogásolt szabályok hatályban vannak, alkalmasak lehetnek az információs önrendelkezési joga, illetve az emberi méltósághoz való joga korlátozására. Azt állította, hogy az Eüatv.-nek az EESZT bevezetésével kapcsolatos rendelkezései összességükben idézik elő közvetlenül a jogsérelmét. Hivatkozott arra, hogy a kifogásolt rendelkezések „egy olyan központi elektronikus szolgáltatásokat megvalósító egészségügyi ágazati informatikai rendszer létrehozását írják elő, amelybe az érintettek mindenféle bírósági vagy hatósági döntés nélkül kerülnek be, és ennek alapján ugyanígy közvetlenül, bírói döntés nélkül következik be a jogsérelme is az érintetteknek.” Az indítványozó szerint „a kifogásolt jogszabályhelyek a norma címzettjei által történő alkalmazásuk révén közvetlenül kihatással vannak az indítványozóra mint az egészségügyi ellátóhálózattal, valamint egyéb adatkezelő szervvel kapcsolatba kerülő személyre”. Utalt végül arra, hogy „az indítványozó érintettsége a potenciális sértetti státusára tekintettel is fennáll”.
- [8] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó mindazonáltal nem igazolta, hogy állítólagos jogsérelme az Eüatv. támadott rendelkezései alapján aktuálisan be is következett, azaz konkrétan – az Eüatv. 35/B. § (3) bekezdése alapján – regisztrációra vált volna kötelessé az EESZT-ben. Ugyanígy arra sem utalt, hogy ha a regisztrációs kötelezettséget tartalmazó szabályozás konkrétan számára valóban jogsérelmet okozott, illetve okozott volna, akkor e jogsérelmének bekövetkezése az Eüatv. 35/H. § (1) bekezdése alapján elkerülhetetlen volt, illetve lett volna. Az Eüatv. 35/H. § (1) bekezdése szerint az érintett az EESZT útján ugyanis „bejelentheti az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatai e törvény szerinti kezeléséhez hozzájáruló vagy azt korlátozó nyilatkozatát (a továbbiakban: önrendelkezési nyilatkozat)”, s ezáltal megakadályozhatja a személyes adatai kezelésével járó jogsérelme bekövetkezését. Az indítványozó így a közvetlen és aktuális érintettségét – az Eüatv. 35/H. § (1) bekezdésére is figyelemmel – nem igazolta, indítványában nem fejtette ki, hogy a támadott rendelkezésekből közvetlenül és aktuálisan bekövetkezett a jogsérelme.
- [9] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 26. §-ában foglalt feltételeknek nem felel meg, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. január 31.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1036/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3017/2017. (II. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Törvényszék 2.Pkf.21.637/2015/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély – saját ügyében személyesen eljárva – alkotmányjogi panasz indítványt terjesztett elő a Nyíregyházi Törvényszék 2.Pkf.21.637/2015/2. számú végzése, a Mátészalkai Járásbíróság 1604-20.Vh.696/2013/4. számú végzése és az önálló bírósági végrehajtó 0164.V.1482/2011/31. számú díjjegyzéke ellen, amelyet 2016. április 12-én nyújtott be – postai úton – a Mátészalkai Járásbíróságon.
- [2] A Nyíregyházi Törvényszék 2.Pkf.21.637/2015/2. számú végzésével az első fokon eljárt Mátészalkai Járásbíróság 1604-20.Vh.696/2013/4. számú végzését – amelyben a végrehajtási kifogását elutasította – helybenhagyta.
- [3] Az indítványozó az ügy alapját képező végrehajtási eljárásban mint végrehajtást kérő vett részt. A végrehajtó 0164.V.1482/2011/31. számú díjjegyzéke ellen nyújtott be végrehajtási kifogást, vitatva az abban szereplő összegek törvényességét. Az ügyben első fokon eljárt Mátészalkai Járásbíróság 1604-20.Vh.696/2013/4. számú végzésével a kifogással támadott díjjegyzéket hatályában fenntartotta és a kifogást elutasította, e döntést a fellebbezés alapján eljáró Nyíregyházi Törvényszék 2.Pkf.21.637/2015/2. számú végzésével helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó szerint a támadott bírói döntések és a végrehajtó díjjegyzéke sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését. A tulajdonhoz való jog sérelmét abban látja, hogy a végrehajtást kérőt olyan költségekkel terhelik, amelyek esetleges visszatérítését bizonytalan jövőbeni eseményektől tették függővé. A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog az indítványozó szerint azért sérül, mert a jogértelmezés alapján a végrehajtó előnyösebb helyzetbe kerül, mint a végrehajtást kérő. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét pedig abban látja, hogy a törvényben meghatározott határidőt a bíróság jelentősen túllépte.
- [5] 2. Az indítványozó – az Alkotmánybíróság főtítkárának tájékoztatására válaszolva – 2016. június 13-án érkezett újabb beadványában továbbra is az Alkotmánybíróság eljárását kérte, az állított alapjogsérelemre vonatkozó újabb indokolást vagy kiegészítést nem terjesztett elő.
- [6] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság tanácsa az alábbiakat állapította meg.
- [7] Az indítványozó érintettsége fennáll, hiszen a végrehajtási eljárásban végrehajtást kérőként szerepelt. Az indítványozó a Nyíregyházi Törvényszék 2.Pkf.21.637/2015/2. számú végzését támadta, amely döntést jogi képviselője 2016. február 12-én vett át, panaszát pedig 2016. április 12-én – határidőben – adta postára.
- [8] 4. Az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panaszt csak az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni. Az Alkotmánybíróság visszautasítja az olyan alkotmányjogi panaszt, amelyet nem ilyen határozattal szemben kezdeményeztek {3179/2013. (X. 9.) AB végzés (a továbbiakban: ABv.), Indokolás [9]}. Az Alkotmánybíróság 3268/2014. (XI. 4.) AB végzésében úgy ítélte meg, hogy a szüneteléssel ügyviteli szempontból befejezett végrehajtási eljárás díjvonzatának törvényességét vizsgáló döntés alkotmányjogi panasszal támadható {3268/2014. (XI. 4.) AB végzés, Indokolás [5]}.

- [9] Mivel az indítványozó a végrehajtási eljárás ügyviteli befejezéséhez kapcsolódó díjigény törvényességét vizsgáló bírói döntést támadott, azt az Alkotmánybíróság jelen ügyben is olyan döntésnek tekintette, amely alkotmányjogi panasszal támadható.
- [10] 5. Az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése tekintetében nem felel meg az Abtv. 27. §-ában előírt feltételnek. Az Alaptörvény XXIV. cikke ugyanis a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozóan fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, a bíróság hatáskörébe tartozó jogorvoslati eljárás során ezért ezen alapjoggal összefüggő sérelme az indítványozónak elvileg sem keletkezhetett (ABv., Indokolás [6]).
- [11] 6. Az indítványban támadott végzésekkel szemben megfogalmazott indítványozói érvek mind az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, mind a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének vonatkozásában a bíróságok jogértelmezésére és jogi következtetéseire irányulnak, azok megalapozottságát vitatják, vagyis arra irányulnak, hogy az Alkotmánybíróság törvényességi szempontból vizsgálja felül a bíróságok döntését.
- [12] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3065/2012 (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az indítvány akkor alkalmas érdemi elbírálásra, ha az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelően határozott kérelmet tartalmaz. Az indítványozó csupán hivatkozik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésére, azonban alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a kifogásolt végzések miatt ellentétesek az Alaptörvény felsorolt rendelkezéseivel, nem adott elő.
- [13] 7. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) és e) pontjaiban foglalt feltételek hiánya miatt, az Alkotmánybíróság Ügyrendje 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2017. január 31.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/858/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3018/2017. (II. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény 445/A–C. §-ai alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az alkotmányjogi panasz előterjesztői képviselőjük (Dr. Csőzik László) útján 2016. április 22-én az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságtól a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bit.) 445/A–C. §-ai alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérelmezték.
- [2] A pénzügyi közvetítőrendszert érintő egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 173. §-a iktatta be a Bit. 445/A–C. §-ait. Ezek 2016. július 1-től egyrészt lehetővé teszik a Bit. 167. §-ában szabályozott, a veszélyközösség érdekében történő állomány-átruházás szabályait rögzítő intézkedés alkalmazását a Bit. 445. § (2) bekezdésében meghatározott – az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztákról szóló 1993. évi XCVI. törvény (a továbbiakban: Öpt.) 10. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint kiegészítő nyugdíj szolgáltatást nyújtó – kölcsönös biztosító egyesület esetén, bizonyos eltérésekkel [Bit. 445/B. § és 445/C. §]. Másrészt lehetőséget biztosítanak arra, hogy a fenti kölcsönös biztosító egyesület tagja önkéntesen átléphessen az ugyanazt a szolgáltatást nyújtó nyugdíjpénztárba [Bit. 445/A. §].
- [3] Az indítványozók kiegészítő nyugdíjbiztosítással rendelkeznek. Álláspontjuk szerint a fenti rendelkezések (állomány-átruházás és önkéntes átlépés) sértik az őket mint a kölcsönös biztosító egyesület kiegészítő nyugdíjbiztosítással rendelkező biztosítottjait az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése alapján megillető tulajdonhoz való jogot. A hivatkozott rendelkezések ugyanis hatósági kényszermegoldást helyeznek kilátásba a nyugdíjcélú megtakarítások kedvezőtlenebb szervezeti és szerződéses környezetbe áthelyezésére, ami „megtakarításaik jövőbeli lehetséges hasznait” veszélyezteti, és a jelenlegi biztosító egyesületnél „maradás” kizárásával megfosztja a biztosítottakat a korábbi *status quo* előnyeitől (elveszítik a meglévő szerződéses konstrukció felsorolt leglényegesebb kedvezményeit). Az indítványozók arra is hivatkoztak, hogy a kifogásolt rendelkezések nem csupán biztosított minőségükben sértik a tulajdonhoz való jogukat, hanem egyesületi tagként is, a rendelkezések hatásukat tekintve „közvetlen elvonásnak” tekinthetők.
- [4] Az indítványozók az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére is hivatkoztak, mivel a sérelmezett törvényi rendelkezések egyoldalú, önkényes hatósági intervencióra nyújtanak teljes körű felhatalmazást, és nem határozzák meg a hatósági beavatkozás alkalmazásának feltételeit. A jogszabály nem ad lehetőséget arra sem, hogy az egyesület saját maga oldja meg a szolgáltatás fenntarthatóságával összefüggő problémákat, ugyanakkor az állományt átvevő biztosító vagy nyugdíjpénztár számára lehetővé tette az ügyfél kárára a szerződésmódosítást, ezzel sértve „a biztosítási szerződésben manifesztálódó jogviszony tartósságát garantáló jogbiztonság elvét.”
- [5] Az indítványozók érintettségük alátámasztására előadták, hogy a kifogásolt rendelkezések hatálya alá tartozó kölcsönös biztosító egyesület tagjai és biztosítottjai, valamint – egy indítványozó kivételével – az egyesület legfelsőbb szervének, a Küldöttgyűlésének tagjai. Az indítványozók igazolták, hogy az egyesületnél kiegészítő nyugdíjbiztosítással rendelkeznek, azt azonban nem, hogy jogosultak eljárni az egyesület nevében, illetve az állított jogsérelmük a kifogásolt jogszabályi rendelkezések alkalmazása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül bekövetkezett.
- [6] Az indítványozók – az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívást követően – 2016. november 8-án kiegészítették indítványukat. Ebben előadták, hogy nem jogosultak ugyan az egyesület képviselőjére, mivel a Magyar Nemzeti Bank mint biztosítási felügyelet által kirendelt felügyeleti biztos rendelkezik képviseleti joggal, de álláspontjuk szerint küldötti megbízatásuk egyesületi képviseleti jogot keletkeztető jellege hiányában is jogosultak az

Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére a tulajdonjogon és a diszkrimináción keresztül a jogállamiság sérelmére hivatkozással. Rögzítették, hogy a kötelező állomány-átruházásra vonatkozó kifogásolt jogszabályi rendelkezések alkalmazására a Magyar Nemzeti Bank állomány-átruházást elrendelő határozata alapján kerül sor, amely ellen a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 55. § (1) bekezdése értelmében közigazgatási eljárás keretében fellebbezésnek nincs helye, az egyesület annak „csupán” bírósági felülvizsgálatát kérheti a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságtól.

- [7] Az indítványozók 2016. november 14-én tájékoztatták az Alkotmánybíróságot arról, hogy a Magyar Nemzeti Bank mint felügyeleti hatóság 2016. november 8-án meghozta az egyesület tevékenységi engedélyét visszavonó és a teljes biztosítási szerződéses állomány kényszer-átruházását elrendelő határozatát.
- [8] 2. Az Abtv. 56. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapították, amely szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás.
- [10] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának. Amint arra az Alkotmánybíróság már több esetben rámutatott, „a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális (jelenvaló) sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól.” Az Alkotmánybíróság az érintettség kritériumai kapcsán a következőket állapította meg: „[a] személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Ha a norma címzettje harmadik személy [...], a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia” {először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [11] 3. Az indítványozók két minőségben fordultak az Alkotmánybírósághoz, egyrészt a kölcsönös biztosító egyesület kiegészítő nyugdíjbiztosítással rendelkező biztosítottjaként, másrészt az egyesület legfelsőbb szerve tagjaként.
- [12] Az Alkotmánybíróság az utóbbi minőséggel összefüggésben megállapította, hogy a kifogásolt rendelkezések önmagukban nem érintik az indítványozók mint egyesületi tagok jogait, mivel csupán jogalkalmazói döntés közbejöttével (Magyar Nemzeti Bank határozata), közvetetten vezetnek jogsérelemhez. Az indítványozók arra hivatkoztak, hogy közigazgatási úton nincs jogorvoslati lehetőségük az MNB határozatával szemben. A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 55. §-a és 47. § (1) bekezdés a) pontja értelmében azonban az a személy, akire nézve az MNB jogot vagy kötelezettséget állapíthat meg, ezek között az egyesület – a képviseletére jogosultak útján – kérheti az MNB határozatának bírósági felülvizsgálatát. Az Alkotmánybíróság az előbbi, biztosított minőséggel összefüggésben pedig azt állapította meg, hogy a kifogásolt törvényi rendelkezéseket az indítványozókkal mint biztosítottakkal szemben még nem alkalmazták. Az indítványozók nem igazolták, hogy az állomány-átruházás megtörtént, és a biztosítási szerződéseket felülvizsgálták. Azon túlmenően, hogy a biztosítási szerződési feltételek korábbihoz képest esetleg, és összességében kedvezőtlen megváltoztatása a jövőben is csak feltételesen következhet be, az indítványozóknak lehetőségük van arra is, hogy az állomány-átruházásról, illetve a biztosítási feltételek megváltoztatásáról szóló értesítés kézhezvételétől számított harminc napon belül átlépjenek egy nyugdíjpénztárba vagy a szerződést felmondják [Bit. 445/C. § (3) bekezdés].

- [13] Tekintettel tehát arra, hogy az indítványozóknak a támadott jogszabályok sérelmesnek feltételezett tartalma általi közvetlen és aktuális érintettsége az Abtv. 26. § (2) bekezdése alkalmazásában nem volt megállapítható, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. január 31.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1486/2016.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273